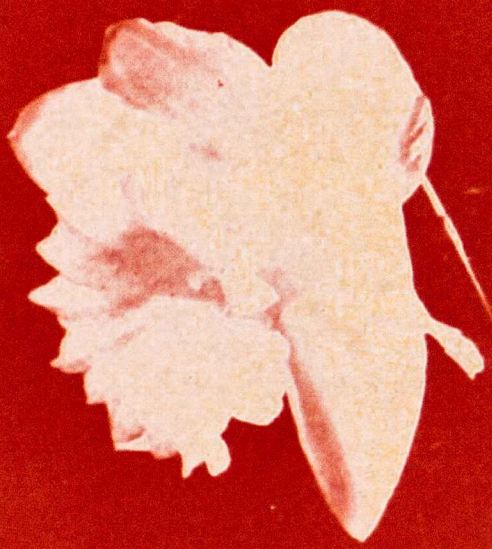

ATEITIS

1956, GEGUŽIS, NR. 5

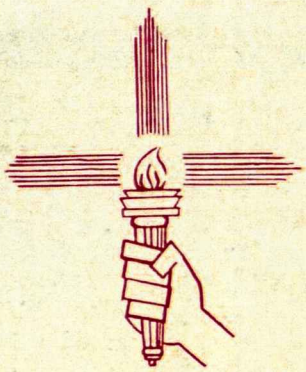

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1956 METAI Nr. 5

GEGUŽIS - MAY

☆

VYR. REDAKTORIUS — Kun. J. Petrėnas

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Juozas Baužys, Enata Skrupskelytė, Antanas Sužiedėlis.

ADMINISTRATORIUS — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 WILLOUGHBY AVENUE, BROOKLYN 21, N. Y., U. S. A.

Prenumerata metams $5.00 pagal U. S. dol. kursą.
Garbės prenumerata metams $10.00. Atskiro numerio kaina 50c.

☆

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association

"A t e i t i s"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
Tel. GLenmore 5-7281

Subscription $5.00 per year. Single copy 50c.

*

Entered as second-class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

TURINYS

Tomas V. Žiūraitis, O. P. — Mūsų vilties Aušrinė 97
Danguolė Sadūnaitė — eilėraščiai 99
Alfa Sušinskas — Ereliu aukštyn 100
Dalia Prikockytė — Diena tėviškėj (ei.) 101
Magdalena Galdikienė — Česlovas Sasnauskas 102
A. Mažiulis — Pareigos žmogus (Prisiminimai apie Kazį Bauložą) 104
Pastabos, pastabėlės 105
Teresė Sakalauskaitė — Gintaro karoliai 106
A. P. Bagdonas — Tavo vardas (eil.) 107
Anicetas Tamošaitis, S. J. — Kardo ir dvasios riteris 108
Kęstutis Skrupskelis — Fordhamo universitetas 110
Paulius Jatulis — Didvyriai, šalys ir nuotykiai 112
Indrė Paliokaitė — Iškilmingoji diena 113

SPORTAS

Jonas Šoliūnas — Šeštosios lietuvių sporto žaidynės 114

ATSKLEISTA KNYGA

J. Gulbinas — Premijos, laureatai ir iškilmės 115
J. B. — Lenktynės su šėtonu (Vlado Ramojaus karo atsiminimai 115
Amerikiečių literatūron pažvelgus 116

DARBAI IR ŽMONĖS

Prieš 10 metų mirė Martynas Jankus 117
Veiklusis Juozas Bulevičius 118

KREIVOS ŠYPSENOS 120

Viršelio 1 psl. — Pirmosios pavasario gėlės, nuotr. Vytauto Valaičio. Viršelio vinjetė dail. T. Valiaus.

Kasdien darosi vis aiškiau ir aiškiau, kad komunizmas, kaip filosofija ir kaip valstybės valdymo forma, negali ilgai tverti, nes jis išplėšia iš žmogiškojo gyvenimo tikrąją taiką, kurios žmogus instinktyviai siekia. Mes nežinome, kiek ilgai komunizmas dar laikys savo leteną politine jėga užimtuose kraštuose, bet mes galime ir turime melstis, kad jis kuogreičiausiai subyrėtų, nes toji sistema yra paremta neteisingumo, neapykantos ir nevilties dvasia.

Rev. Francis J. Connell, C.SS.R.,
Amerikos Katal. U-to Washingtone
Teol. Fakult. Dekanas.

MŪSŲ VILTIES AUŠRINĖ

TOMAS VYT. ŽIŪRAITIS, O. P.

Vytautas Kašuba — Vilniaus Madona

Yra vilčių, kurios, kaip dangaus meteorai, švystelėję tamsybėse, dingsta nakties bedugnėse. Yra vilčių, kurios, tarsi saulė močiutė, niekada nepalieka padangių varganų... Visokių yra vilčių: vienos ilgiau, kitos trumpiau dvasios pasaulyje tveria. Tai priklauso nuo to, kokios jos vertės, ką jos mums žada.

Kartais žmogus netikromis viltimis gaivinasi — lyg kūdikis pasakoms tiki; kartais žmogus jokių sielos pragiedrulių nepripažįsta — lyg viltis tikrai būtų neišmanėlių motina.

Viltis ir iliuzijos yra esminiai skirtingos. Pirmoji mums mena gyvenimo pavasarį, patekančią dvasios aušrinę; antroji — nepasiekiamą aukštybių kelią, idealų saulėleidį. Viltis mus stiprina, gaivina ir laimėjiman veda; iliuzijos silpnina, pakerta ir kovos pusiaukelėje mus palieka. Viena ir kita stengiasi gyvenime viešpatauti, sau primatą laimėti. Todėl vienų gyvenimas, kaip žydįs pavasaris, yra nuostabus, visada naujas; kitų — miglotas ir net klaikus; vieni gyvenimą kuria, kiti jį griauna.

Tikrasis gyvenimas yra kūryba, nors ji ir kukliausia būtų. Kiekvienos kūrybos siela yra ne viską troškinąs pesimizmas, bet visą atnaujinąs optimizmas — viltis. Viltis — kūrybos siela, nes ji yra dieviškos kilmės, tai Kūrėjo spinduliavimas iš amžinųjų versmių į asmenybės gelmes. Viltis yra nuostabesnė už visą žemės grožį, ištikimesnė už herojų mirtį. Ne viltis žmogų apleidžia, bet žmogus ją. Viltis yra nemari, neužslėgiama nei žemės, nei uolos:

"O, viltie, tu, kaip kalnų šaltinis,
Neužslėgiama nei žemės, nei uolos,
Kaip varpelis šventas sidabrinis
Virpa džiaugsmas vidury tylos...

K. Bradūnas.

Kodėl tas varpelis šventas sidabrinis virpa vidury tylos, kada aplinkui, rodos, viskas mirę ir neprisikels? Kodėl ir tamsiausiose gyvenimo valandose ji negęsta, bet dar stipriau sužėri, nušviesdama tikrąjį kelią į tikslą? — vargu ar kas atspės!

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

*

O RYMANTI naktie! Sugrąžinai
Aušra ką išsiuntė skrajoti:
Ir vėl šilti paukščių lizdai,
Žiedai rasa nukloti,—
Vai sugrąžink jo širdį man,
Neleisk, neleiski jam
Svetur klajoti.

*

NETIESK rankų dangun
Žvaigždžių man nusaginti,
Vai neišeiki vienas
Baltosios rožės skinti —
Nežemiškas žvaigždės yr' grožis,
Su degančia aušra nuvysta rožės —
Ištieski meilę savo rankomis
Kol naktį mėnuo lankosi.

*

TEKA upė, teka be vėjo,
Saulė skendo, degė, žėrėjo —
Mano širdis... ne
Niekad tavęs nemylėjo.

Nūn gęsta merdinti diena,
Gaubiasi ilgesio skraiste:
Šventoj lankų tyloj,
Paukščio graudžioj dainoj —
Verkiančiam beržo šlamesy
Tu ateini... tu gyveni many.

*

NESAKYK, jog ateisi pagiriais,
Vasaros siaurais takais,
Nesakyk, nes nežinai,
Ar bebrėkš rausvi rytai,
Ar saulužė betekės,
Ar tava širdis mylės.

Nesakyk: tavęs aš lauksiu vakarais,
Su baltais vainikais su žiedais;
Nesakyk, nes jei neištesėsi
Ašaras žolynų sau širdin sudėsiu,
Žemės tylią godą su sava suliesiu —
Su naktim, su nebylia kentėsiu.

Visada viltis liks paslaptinga, nes ji ne žmogaus sukurta, bet Kūrėjo mums dovanota... Viltis savo kilme pirmesnė už kūrinio gyvenimą. Todėl ne gyvenimas kuria viltį, bet viltis gyvenimą. Dar nebuvo pasaulis sukurtas, nemirgėjo žvaigždės, nė vandenynai nebangavo; dar nebuvo jokio žmogaus, o viltis jau buvo. Ji buvo Kūrėjo asmenyje, kurią patikėjo tobuliausiam kūriniui — Marijai!

Marija — įkūnytoji dangaus ir žemės viltis. Bažnyčia mums primena:

"Viešpats turėjo mane savo kelių pradžioje pirma, negu buvo ką nors sukūręs. Aš esu įstatyta nuo amžių, nuo pat seniausių laikų, pirmiau, negu atsirado žemė. Dar nebuvo bedugnių, o aš jau buvau pradėta; dar nebuvo ištryškę vandenų šaltiniai, dar kalnai nebuvo iškilę sunkia savo mase, o aš jau gimiau — anksčiau, negu kalvelės... Kai Jis ruošė dangų, aš ten buvau; kai griežtu dėsniu aprėžė vandenų gelmes, kai tvirtino viršuje skliautą ir svėrė vandenų versmes, kai jūrai nustatė jos ribą ir įstatymus vandenims, kad neišeitų iš savo krantų; kai dėjo pamatus žemei, — aš buvau su Juo, visa kartu statydama, ir džiūgavau diena iš dienos, žaisdama Jo akivaizdoje, žaisdama ant žemės rutulio" (Pat. 8, 22-31).

Dar nei dangaus, nei žemės nebuvo — Marija jau buvo Kūrėjo plane. Ji buvo ir liko ne tik Jo plane, bet tapo gyvu pavyzdžiu istorijoje.

Marija yra **Dievo šventovė,** nuo amžių numatyta ir viršum laikų pastatyta, kuriai priklauso, kaip istorinei ir antistorinei asmenybei, dangaus ir žemės rūpesčiai, kuriai nuolat rūpi kiekvieną stiprinti atsinaujinimo ir atnaujinimo kelyje į laikinosios ir amžinosios tėviškės namus.

Marija yra mūsų visų **Motina.** Žinome, kad Kristus, kaip Dievas-Žmogus, gavo tą patį kūną kaip ir mes; Jis, kaip Išganytojas, gavo ir kitą — mistinį kūną, kurį sudaro visuma tų, kurie tiki į Kristų. Taigi toje pačioje nekalčiausioje Marijos įsčioje Kristus priėmė sau medžiaginį kūną, drauge prisijungdamas ir dvasinį, kuriam priklauso visi Jo tikintieji. Todėl visi, kurie tik jungiamės su Kristumi, esame kilę iš Marijos įsčios: esame Marijos sūnūs, Kristus mūsų Brolis (Plg. Pop. Pijaus X encikl. "Adjutricem populi").

Kas gi labiau kūdikį supras, jo viltis įžiebs, jei ne motina? Ji kūdikiu rūpinasi ne kasdieninės pareigos verčiama, bet begalinės meilės skatinama... **Meilė yra daugiau, negu pareiga, šaltas teisingumas, abipusė sutartis, duotas žodis. Meilė — teisingumo ir kiekvieno tauraus rūpesčio gyvybė, siela...**

Motinoje Marijoje mūsų visų viltys, nes kaip be dieviškojo Sūnaus nepasiektume Jo Tėvo, taip be Marijos nerastume tikro kelio pas Jos Sūnų. **Kristus yra vienintelis tarpininkas tarp Dievo Tėvo ir žmogaus, Marija — vienintelė tarpininkė tarp mūsų ir Jos Sūnaus. Dėl Kristaus ir per Kristų Marija yra visagalė tarpininkė: Kristus visagalis savo dieviškąja galybe, Marija yra visagalė jai suteikta dieviškąja malone** (Plg. Pop. Leono XIII Enciklikas "Octobri mense", "Fidentem piumque; Pop. Pijaus IX Encikl. "Ineffabilis"; Šv. Bernardo "In Adventu Domini" sermo 2,5).

Marija yra **tikrosios mūsų vilties švyturys.** Ji "Magnificat" giesmėje yra visiems laikams tarusi: "Štai nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta" (Luk. 1,48). Tačiau ar visos kartos ją tokia vadina, ar visos religijos tuos Evangelijos

V. K. Jonynas — Pavasaris (akvarelė)

ir Marijos žodžius gali savo pavyzdžiu paliudyti? Pagonys, kaikurios krikščioniškos sektos visai Marijos nepažįsta, o nemaža yra krikščionių, kurie ir pažinti Jos nenori... Tai nėra apreiškimo ir tikrosios religijos pildymas. Kur nėra vietos Dievo Motinai, ten negali būti vietos ir Jos Sūnui; sąmoningai neigiant Mariją, paneigiamas ir pats Kristus. Nesuprantant, kiek tai žmogui būtina ir įmanoma, Marijos Nekalto Prasidėjimo, miglotas bus ir Kristaus įsikūnijimas, kančia, mirtis, prisikėlimas ir t.t. Tada ir Marijos dangun paėmimo dogma atrodys keistas išmislas, kai tuo tarpu toji dogma yra tik neginčytinos tiesos pabrėžimas, kas pasirodė būtina ypatingai šiems laikams.

Šių dienų žmogus savo dvasinį pasaulį baigia iškeisti į paviršutiniškumo ir visokeriopos naudos laimėjimus. Daug kam ir pati religija tampa naudos įrankiu, nes pamaldus žmogus gali būti naudingesnis bizniui ir namų ramybei. Net bedieviai kartais leidžia vaikus į bažnyčią ir į religinio auklėjimo institucijas, kad vaikas būtų geresnis, sukalbamesnis ir t.t.

Mūsų įkūnytoji viltis — Marija ir čia mums šviesiausiu pavyzdžiu žėri, dangun paėmimo dogma, pabrėždama Šventosios Dvasios įspėjimą, kad **Kristaus atpirkimas nėra "paviršiaus padailinimas, bet gelmių perkeitimas; ne priemonė dar pastoviau žemėje įsitaisyti, bet šių žemės pavidalų pergalėjimas; ne žlugimas mirties akimirką, bet prisikėlimas ir gyvenimas garbėje"** (Antanas Maceina). Tai yra išganyman įsijungimo ir tuo pačiu visą atnaujinti Kristuje sąlyga ir priemonės.

Be Marijos pavyzdžio ir pagalbos užgęstų mūsų viltys, viešpatautų mumyse iliuzijos, mitologinės pasakos, bet ne vilties aušrinė... Mariologijoje užtinkame beveik visas teologines tiesas: kristologinę, ekleziologinę, antropologinę ir pagaliau eschatologinę; be Kristaus nebūtų išganymo, be Marijos tikro kelio į išganymą (Plg. Michael Schmaus, Mariologie, 1955, p. 1—9).

Marija — tikrosios mūsų vilties gaivintoja ir kelrodis, visą atnaujinti Kristuje tarpininkė: nuostabaus sielos pavasario Aušrinė — Stella Matutina!

Kas iš jaunųjų žmonių nesiekia dvasinių aukštybių ir nesiveržia į laimėjimus, tas merdi savo dvasia ,tas tėra jaunas tik savo metais, bet ne ryžtais, ne polėkiais, ne svajonėmis.

ERELIU AUKŠTYN!

ALFA SUŠINSKAS

(Iš "Jaunystės maršo" antrojo leidimo)

ERELIO SIEKIS

KIRMINUS ir vabalus traukia žemė. Jie žiūri į saulę, bet arčiau į ją — ne jiems. Ir paukšteliai, nuos abieji Kūrėjo dainininkai, tik nuo žemės ar kiek nuo jos pakilę težvilgtelia į saulę, jos spindulėliu kiek pasidžiaugia, ir tiek, nedaugiau...

Tik jis, erelis, savo plieno sparnais, valdovo žvilgsniu nesitenkina aukščiausio medžio bei kalno viršūne: jo krūtinėje Kūrėjo ranka yra įdiegta drąsiai kilti ir veržtis aukštyn į erdvę, artyn į saulę, tolyn į dangaus mėlynę.

Ne sparnų greitumas yra erelio didybė ir grožis: didingą jį padaro jo ryžtas, jo veržimasis aukštyn ir artyn į saulę.

Erelis nesileidžia žemyn be reikalo. Jo širdies nežavi žemės purvas, dvokiančios kūdros, niūrios pelkės.

Erelis sumuša sparnais, ir jo kaklas ryžtinga kova sušvytruoja: jis pajunta atslenkančią mirtį... Medžiotojo šautuvo vamzdis, saulėje mirtimi blizgėdamas, neatlaidžiai ir taikliai pasekęs erelį, prapliumpa ugnimi, ir erelis, lyg akmuo, švilpia žemyn pašautas...

Dar kartą pažvelgęs į saulę, erelis miršta, nenusilenkdamas šauliui, kuris pakirto jo laisvės gyvenimą...

JAUNYSTĖS ERELIU AUKŠTYN

Lyginkime jaunystę su jaunu medeliu, su gėle, su kuo tik norime. Jaunas medelis, betkoks augalėlis jaučia savyje nenutildomą įsakymą veržtis ir kilti aukštyn. Šis įsakymas yra jame paties Kūrėjo įdiegtas, ir augalėlis vykdo jį didžiausiu paklusnumu. Ir jauna gėlelė, ta mūsų akies džiugintoja, širdies linksmintoja, savo nakties sapnuose ir dienos saulės spindulių šokyje taip pat tejaučia tą patį vidaus paliepimą: aukštyn į saulę ir į dangaus žydrynę... Ogi tie žiedai žiedeliai: jie nieko daugiau nežino, kaip tik skleistis ir stiebtis aukštyn į saulę!

Jaunasis žmogau, gražiausio žiedo bejieškodamas, tu pereik gražiausius pasaulio gėlynus, sodus ir privačius žmonių kambarius. Tu pamatysi visokiausių žiedų, akį veriančių, širdį patraukiančių, gardžiakvapių ir gražių gražiausių spalvų. Kada tavo lūpos tars: žiūrėk, čia gražiausias pasaulio žiedas — tu būsi suklydęs; kada tu sakysi: ši gėlė yra iš visų gėlių gražiausia — tu būsi apsirikęs taip sakydamas. Gražiausios gėlės su gražiausiu žiedu toli nejieškok: juo toliau ir daugiau jieškosi, juo daugiau apsiriksi. Gražiausioji gėlė su gražiausiuoju žiedu yra tavyje pačiame: ji yra tavo jaunystė...

Šią gražiausiąją pasaulio gėlę su gražiausiuoju žiedu — tavo jaunystę gal jau puola, o jei dar ne, tai netrukus puls visokie kirminai: pagundos, ydos, blogi įpročiai, nedori draugai, įvairių įvairiausi jaunystės priešai... Jie visi norės ir sieks, kad tu, ta gražiausioji pasaulio ir gyvenimo gėlė su gražiausiuoju žiedu, nuvystum, aukštyn į saulę nebekiltum ir nebežvelgtum į dangaus žvaigždes.

Jaunasis žmogau, budėk ties savo jaunystės žiedu ir jo neleisk kirminams žaloti. Tu esi dvasinis erelis — kilk vis aukštyn ir aukštyn ir netūpk į žemumas, nenusileisk į gyvenimo pelkes. Tiesa, tu esi žemės keleivis, ir tavo kojos yra prirakintos prie žemės. Tačiau kitaip yra su tavo dvasia: ji yra pasaulio Kūrėjo skirta kilti į saulę, ji yra skirta ne vergauti, bet viešpatauti!

Nebūk lyg žvirblis, kuris jaučiasi laimingas, jei jis yra sotus ir gali pastogėje saugus čirškėti; nepasitenkink vien valgiu, gražiu drabužiu, turimu pinigu, puikiu atrodymu, pasisekimu žmonėse: savo ryžtais ir darbais veržkis pirmyn ir aukštyn — į žvaigždes! Nors tavo jaunystės kelias purvina žeme tiesiasi, tačiau tavo jaunystės siekiai ir tikslai — ne žemė.

Jaunasis žmogau, malda žydinčiose lūpose, darbu jaunose dienose, drąsiu pasiaukojimu kilniems idealams tu kyli aukštyn jaunystės ereliu. Ženk į gyvenimą pirma mokykloje gerai pasiruošęs ir pilnutiniu žmogumi, jaunystės maršui begrojant — darbo, pasiaukojimo ir idealizmo maršui tave palydint!

Gyvenimas priklauso tau.

Dalia Prikockytė

DIENA TĖVIŠKĖJ

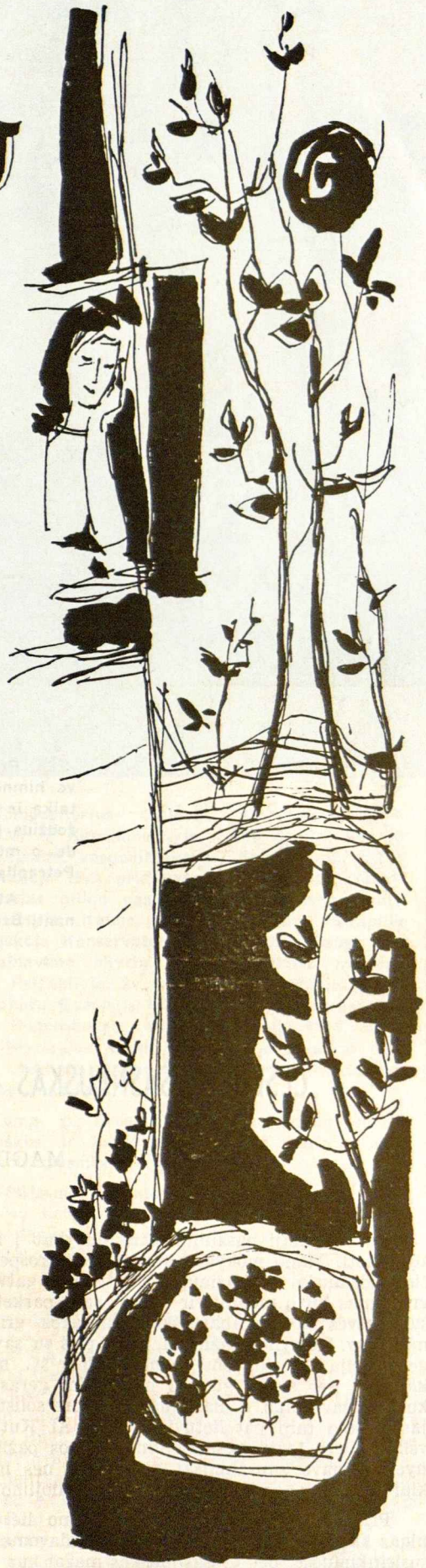

1.

SPINDULIAI saulėtekio paskendę šuliny.
Švariai iššluotas smėlio takas.
Pravertos rūsio durys.
Sunkios, nusvirusios alyvų šakos.
Vyturio giesmė padangėj.
Daržely dar neprasiskleidusios geltonos tulpės
Ir dideli lašai ant rūtų.
Žali agrastų krūmai
Ir aviliai nuo saulės spindulių nespėję dar
įkaisti.
Atidari varteliai sodan.
Močiutės šypsena lange verandos.
Švelnaus gegužės vėjo sudraikytos kasos.

2.

PRŪDE kasas sumerkę krūmai.
Maurai apmirusio vandens paviršiuj.
Purienos pievoje už sodo.
Balsai pempiukų.
Tolumoj — tingus vėjo malūnas.
Didi, neaprėpiama dangaus mėlynė.
Gale sodo, po riešutu, apsamanojęs senas suolas.
Bitučių duzgesys.
Smulkutės ašarėlės po mano langu.
Didelė musė ant namo sienos.
Baltai nušluoti gonkų laiptai.
Klumpės po suolu palei tvorą.
Vidurdienis.
Tyla.

3.

ILGI, nutysę, mąstantys šešėliai.
Laukuose pasiklydusi daina.
Čiurlenimas upelio pievoje už sodo.
Suglaustom galvutėm gėlės.
Kaimynų šuns lojimas.
Nulinkę uosio šakos.
Vidury kiemo susipešę žvirbliai.
Padangėje lengvutis debesėlis.
Nusvirę sunkūs buldinai.
Vėsuma.
Bažnyčios varpo dūžių muzika.
Paskendus prieblandoj auksinė pasaka.

Iliustracija N. Vedegytės-Palubinskienės

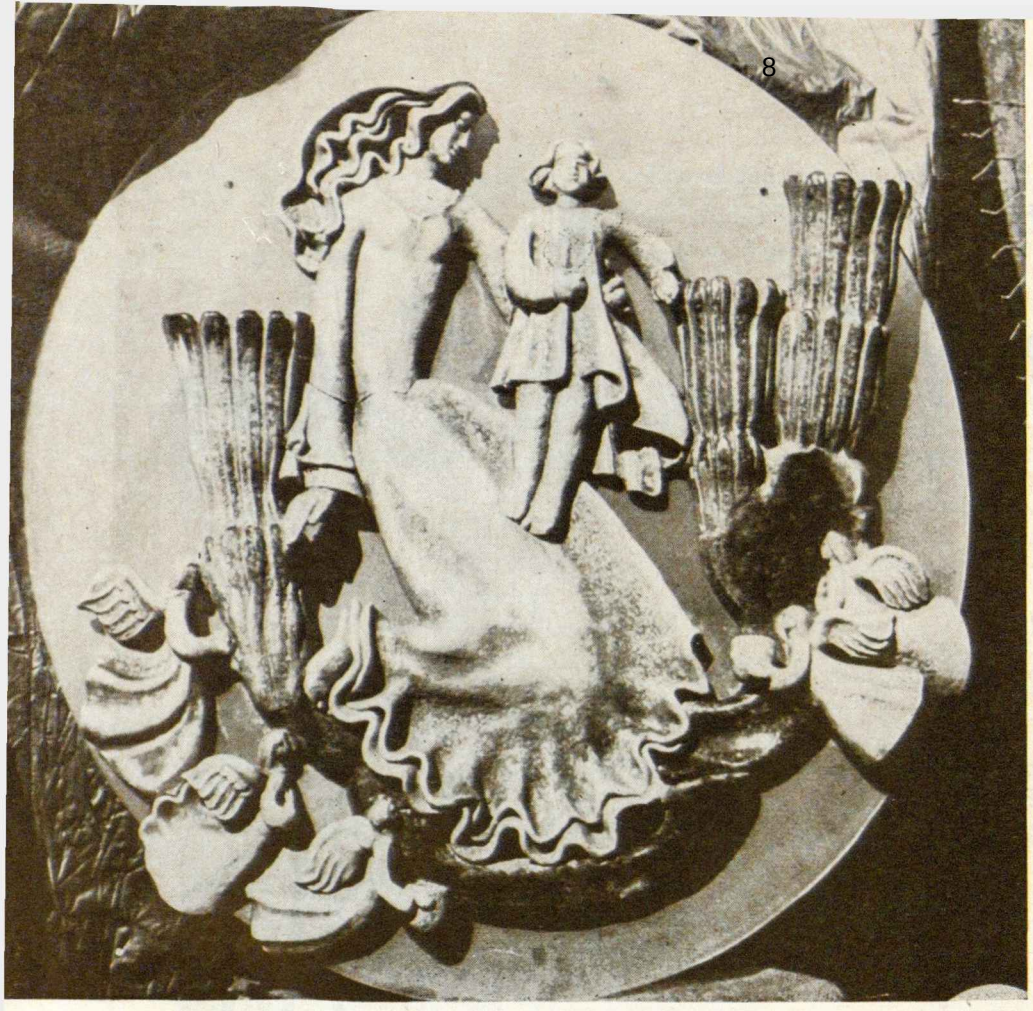

Eleonora Marčiulionienė — Gegužės Madona (Majolika)

Pradėjus stipriau reikštis ateitininkiškam sąjūdžiui, visi pasigedo savo himno, kuris trumpai išreikštų pagrindinius ateitininkų siekimus, nuotaiką ir būtų tinkamas giedoti susirinkimuose, šventėse. Ateitininkų himno žodžius parašė kun. Jurgis Tilvytis, poezijoje žinomas Žalvarnio slapyvarde, o muziką jam sukomponavo kompozitorius Česlovas Sasnauskas, miręs Petrapilyje prieš 40 m.

Ateitininkių Tarybos pirmininkė Magdalena Galdikienė, dabar gyvenanti Brocklyne, atsiminimų pluoštelyje ir rašo apie vizitą pas Č. Sasnauską.

RED.

ČESLOVAS SASNAUSKAS — ATEITININKŲ HIMNO KOMPOZITORIUS

MAGDALENA GALDIKIENĖ

Prieš pirmąjį pasaulinį karą nuvykau į Petrapilį studijuoti. Mano mokykla buvo Nevos prospekte, pačioj didžiausioj ir gražiausioje Petrapilio gatvėje. Jos grindimas buvo medinis ir išrodė kaip parketas. Prie šios gatvės buvo prabangiškos krautuvės, gražūs rūmai ir šv. Kotrynos bažnyčia, į kurią aš su savo draugė Felicija B. eidavom sekmadieniais šv. mišių išklausyti. Per sumą giedojo nuostabiai geras choras, kurį dirigavo muz. Č. Sasnauskas. Chore solisto partijas giedojo taip pat lietuvis tenoras Al. Kutkauskas, vėliau buvęs Lietuvos valstybinės operos pažiba. Bažnyčia būdavo sausakimšai pripildyta, nes ir kitatikiai ateidavo pasiklausyti gražaus giedojimo.

Prie šv. Kotrynos bažnyčios gyveno lietuvis kunigas kan. Senkus. Su juo mes susitikdavome lietuvių susirinkimuose, bet Č. Sasnauskas mažai kur tesirodė. Žmonės kalbėjo, kad tai viengungis, mėgstąs ramybę.

Turbūt, būčiau nesusipažinus su juo, jei ne Ateitininkų Centro Valdyba, kuri paragino mane, kaip Petrapilio ateitininkų studentų kuopos pirmininkę, nueiti pas Č. Sasnauską ir paprašyti sukurti muziką ateitininkų himnui.

Žinojau taisyklę, kad vienai merginai nedera eiti pas viengungį vyrą, tad pasitalkinau kitą ateitininkę, odontologijos studentę Z. Prapuolenytę. Telefonu paprašėme pasimatymo. Jį gavę, nutarėme elgtis oficialiai. Pagal tų laikų etiketą, pas vyriškį užėjus nederėjo nusiimti apsiaustą. (Šių laikų jaunuolės, turbūt, tik nusišypso, skaitydamos šiuos žodžius). Oras buvo šaltas ir mes dėvėjome storus kailinius apsiginti nuo Petrapilio žvarbių vėjų. Duris mums atidarė senukas tarnas. Jis, nieko nelaukdamas, nutraukė nuo mūsų, anot Pr. Dovydaičio, šiaurės poliaus tyrinėtojo Amundseno kailinius ir paprašė į salioną.

Tuoj atėjo ir šeimininkas. Jis buvo ne per didelio ūgio, šviesaus veido, vidutinio amžiaus vyriškis. Man, tik iškeptai studenčiokei, jis išrodė jau senas. Pradėjom kalbėti apie atsilankymo priežastį diplomatiškai, t.y., pradėjom komplimentu. Mes pasakėm kad mus sužavėjo jo daina "Jau slavai sukilo nuo Juodmario krašto..." ir kad toj dvasioj ateitininkai norėtų turėti ir savo himną.

Muzikas paprašė mane paskaityti atsineštą eilėraštį "Kas gi ten aukso spindulius beria..." Aš neturėjau deklamatorės gabumų, tad susijaudinau, kad blogu skaitymu nesugadinčiau viso reikalo. Muzikas, išklausęs, sėdo prie fortepiono ir pradėjo improvizuoti. Pasigirdo iškilmingi garsai. Mes nustebusios klausėmės. Supratome, kad jau gimsta mūsų himno melodijos.

Paklausęs, ar patinka, pasakė: "Aš jums himnui muziką parašysiu, bet jūs, jei tik galite dainuoti, gausite įsirašyti į lietuvių organizuojamą chorą, kuris turės pasirodyti tarptautiniame koncerte. Ar dainavote chore?" — paklausė muzikas. Neatmenu, ką atsakė Prapuolenytė, aš gi prisipažinau, kad dalyvavau visuose Marijampolės choruose ir dainavau altu. Č. Sasnauskas, bebandymas mūsų balsus, nustebo, kad aš galėjau paimti labai žemą toną, sako, tai retenybė. Tada aš pasigyriau, kad dainavau "Užmigo žemė", kur yra labai žemų tonų.

Išlaikiusios tuos egzaminus, pasižadėjome chore dalyvauti, nors labai nenorėjom, nes abi buvom per daug užimtos savo mokslu ir beveik neturėjome laisvo laiko. Eidamos namo aimanavom, kad brangiai mums ta misija atsiėjo.

Mūsų pirmas vizitas būtų gražiai užsibaigęs, jeigu aš būčiau nepaklausus, kada mes galime tikėtis himno. Man tai ištarus, muzikas susijaudino, kaip elektros srovės paliestas, ir pasikeitusiu veidu man atrėžė: "Kurti, tai ne blyną kepti, panele!" Pradėjau aiškintis, kad ateitininkams labai svarbu, bet jaučiau, kad grubia ranka paliečiau švelnią stygą. Jo atsakymas pamokė, kad kūrėjas, tai ne amatininkas. Amatininko darbui atlikti pakanka amato mokėjimo ir laiko, o kūrėjui dar reikalingas įkvėpimas, kuris gali ateit greit, bet gali reikėt jo ir ilgiau palaukti.

Mes pažadą ištesėjome, choro repeticijas lankėme. Tarptautinis koncertas įvyko, bet jame lietuvių chorui Č. Sasnauskas nedirigavo — tai atliko jo pagalbininkas. Vieni aiškino, kad jis nesveikavo, o kiti, kad choras nepasiekęs tokio lygio, kuris būtų buvęs vertas jo dirigavimo. Kaip ten bebuvo, bet jo "Karvelėlis", kurio solo partiją dainavo Al. Kutkauskas, susilaukė didelio pasisekimo ir mums jį teko kartoti.

Pas muziką dar kartą atsilankėme išklausyti jau sukurto himno ir pasiūlyti honoraro. Jis atsisakė nuo atlyginimo, o už atsiųstus Ateitininkų Centro Valdybos pinigus patarė atspausdinti himno kompoziciją ir pats žadėjo tuo pasirūpinti. Nudžiugome, tiek daug laimėję.

Pasklido gandas, kad Č. Sasnauskas sunkiai sirgo. Vieną dieną gavau pakvietimą atvykti į užmiesčio modernišką ilgoninę. Atėjus į nurodytą kambarį, radau Č. Sasnauską. Ligonis skundėsi, kad gydytojai draudžia jam judėti, o spaustuvė prisiuntė himno korektūrą. Jis prašė manęs atlikti korektūros darbą ir čia pat pamokė korektūros ženklų.

Himno spausdinimo reikalais dar kelis kartus teko atsilankyti pas sergantį muziką. Jis mėgo klausinėti apie Lietuvą, kurioje jis sakėsi seniai buvęs, pasakojo su nostalgija apie gražiąją Dzūkiją. Jam bekalbant apie savo gimtinę, veidas kažkaip džiaugsmingai nušvisdavo. Jo lankytoja, kurią aš dažnai rasdavau prie jo lovos, pradėjo šnairuoti į mane. Mat, mes kalbėjom lietuviškai, o ji, tos kalbos nesuprasdama, galėjo vaizduotis kažin ką.

Kompozitorius Česlovas Sasnauskas gimė 1867. VI. 7 Kapčiamiestyje, Seinų apskr., kur jo tėvas tuomet vargonininkavo. Eidamas 12 metus jau pradėjo tėvą prie vargonų pavaduoti. Muzikos žinias gilino pas varg. L. Risauską Šakių Naumiestyje, Kaune, Dvinske, vėliau Petrapilio Karališkoje Konservatorijoje pas prof. Gabel baigė dainavimo skyrių. Vargonininkavo ir vedė chorą Petrapilyje, Šv. Kotrynos bažnyčioje. 1900 m. Vakarų Europoje gilino muzikos mokslus: Romoje, Regensburge. Mirė Petrapilyje 1916. I. 5. Prel. Blažiejaus Čėsnio rūpesčiu jo palaikai parvežti Lietuvon, išsaugoti kūriniai ir kitokia archyvinė medžiaga.

Komp. Č. Sasnauskas, palikęs daug gražių lietuviškos ir bažnytinės muzikos kūrinių, apie dainos ir giesmės meną rašė:

—"Giesmė malšina vargo pajautimą, suramina mūsų sielą, gaivina ir kelia aukštyn. Giesmė jungia žemę su dangum. Giesmės garsai minkština kiečiausias širdis ir žmonės jų įtakoje darosi geresni".

Korektūrą darant, aš parašiau himna su trumpąja i. Tai pastebėjo Č. Sasnauskas ir sako: "Himnas yra svetimos kalbos žodis ir jį reikia rašyti su "y". Aš rėmiausiu savo suvalkietišku ištarimu, į kurį kalbininkas K. Būga, bemokydamas lietuvių kalbos Petrapilio studentes, tiek dėmesio kreipė. Bet, matyt, mano argumentas muziko neįtikino, nes iš spaudos išėjo himnas su y. Dėl to susilaukiau iš maskviečių ateitininkų visai neužtarnauto priekaišto.

Tokia tat kūrybinė "kelionė" at-kų himno, kurį giedame susirinkimuose ar didesnėse savo šventėse.

ANTANAS MAŽIULIS

PAREIGOS ŽMOGUS

PRISIMINIMAI APIE KAZĮ BAUBĄ

Ateitininkiškoj veikloj laisvės metais, o ypač okupacijų dienose atmintiną vardą paliko KAZYS BAUBA, gimęs 1908. V. 14 Naujoje Vilelkoje. 1930 — 1934 Vytauto Didžiojo Universiteto Teol.-Filosof. Fakultete studijavo klasikines kalbas ir įsigijo diplomą. Mokytojavo Kretingos pranciškonų kolegijoje, Kauno jėzuitų gimnazijoje, Kauno suaugusių gimn. 1941 m. paskirtas buv. Kauno jėzuitų gimn. direktoriumi. 1943.III.16 vokiečių suimtas ir išgabentas į Stutthofo koncentracijos stovyklą. Ten užsikrėtė dėmėtąja šiltine, 1943.V.14 buvo pribaigtas smūgiu į galvą.

1931 m. redagavo Ateiti, vėliau įsijungė į XX Amžiaus kolektyvą, 1940 m. pakviestas Židinio vyr. redaktorium, bet tespėjo suredaguoti vieną ir paskutinį šio žurnalo numerį. Okupaciniais metais aktyviai reiškėsi lietuvių rezistencijoje, ypač spaudoje. Katal. spaudoje yra paskelbęs daug aktualių straipsnių ideologiniais bei kultūriniais klausimais.

Neramus 1940 m. pavasaris. Kaune sprogsta šaldami medžiai ir nerimu virpa vos tik prasiskleidę lapeliai. Mūsų būrelis baudėmės į miškus, bet staiga pakvietė pasitarimui. Po pietų renkamės "Židinio" redakcijoje, tariamės "Ateities" ir našlaujančio "Židinio" kažkuriais reikalais. Iš mūsų karščiuojasi a.a. Vincas Tilinskas, 1941 m. bolševikų sušaudytas mirties kolonoje už Minsko. Jis kalba mūsų būrelio vardu, to mažo būrelio, kuris laikas nuo laiko renkasi pas kun. prof. St.Ylą ir bando svarstyti ateitininkų nuosmukio apraiškas bei jų priežastis.

Vincas aiškina šiandieninę jaunimo religinę krizę ir duoda vaizdžių pavyzdžių iš mūsų gimnazijų. Jam pritaria tokia pat nerami mūsiškė Regina, pasiremdama surinktais Žemaičių gimnazijoje duomenimis. Įsiterpiame ir kiti. Ypač drąsiai pliekia socialines saviškių negeroves a.a. Vytautas Mačernis, tuo metu dirbęs L. Katalikų Mokslo Akademijos raštinėje ir turėjęs geros progos pamatyti, kaip sunku esą iš katalikų atgauti stipendijas, kurios šiandien taip reikalingos jaunajai kartai ruošti.

Kazys Bauba ramiai sėdi ir klausosi. Jis šiandien mūsų tarpe pirmą kartą, tik ką perėmęs redaguoti "Židinį", iš kurio 1939 m. rudenį "XX Amžius" pavogė mūsų dr. Igną Skrupskelį, vėliau keliavusį didelio vargo kelią bolševikų kalėjimuose ir mirusį Sibire, žmogų, kuris 1940.VI.15 d., jau bolševikų tankams ariant Kauno gatves, parašė testamentinį lietuviui vedamąjį "XX Amžiaus" nepaprastoje laidoje.

Mūsų Kazimieras Bauba, kai mes buvome iškratę visą savo išmintį, prabilo ramiai, taip ramiai, kaip jis prabildavo per ateitininkų konferencijas. Jis džiaugiasi, kad tiems degantiems tautos nukrikščionėjimo klausimams spręsti mūsų tarpe turėsiąs talkininkų, todėl ir jam pavestas uždavinys būsiąs galimas įvykdyti. Jis manąs "Židinyje" sutelkti tai nukrikščionėjimo grėsmei daugiau atramos, nes šiandien susidaranti jai plisti palanki sąlyga, t.y., su sovietinėmis įgulomis sustiprėjusi ateistinė propaganda, reikalaujanti iš mūsų naujo budrumo ir ryžto... Ir šis jo žodis buvo mėgintas tęsėti ,nors tesuskubo suredaguoti vos vieną "Židinio" numerį, kuriam dalis medžiagos buvo dar pasilikusi iš senesnių dienų.

*

1940 m. ruduo. Mes keli likviduojame "Židinio" ir kt. ateitininkų spaudos archyvus. Kazimieras Bauba dažnai užsuka į mūsų darbo rūsį. Ir kiekvienu kartu išsineša savo portfelyje ką nors svarbaus ir slėptino ateičiai. Jis kemša tuos dokumentus ir visai ramus eina Kauno gatvėmis, tartum mokinių lotynų kalbos rašto darbus nešdamasis. Daug kartų jis ramiai praėjo pro milicininkus, niekas juo nesusidomėjo. Bet vieną kartą, benešant žuvusiųjų Nepriklausomybės kovose ateitininkų moksleivių laiškus, sukruvintus jų krauju, ties Įgulos bažnyčia buvo sulaikytas kaip "spekuliantas", bet jo ryšulyje terado senus lotynų k. žodynus ir kažkokius popiergalius. Numojo ranka milicininkas, ir mūsų Kazimieras parėjo namo laisvas.

*

1941 m. rugpjūčio mėn. "Į Laisvę" redakcijon K. Bauba užnešė vedamąjį. Užtrukome gan ilgai ir išėjome pasivaikščioti, tikriau — jį palydėjau. Pasukome į Kauno kapus. Ant žuvusiųjų mūsų pažįstamų sukilėlių kapų padėjome gyvų gėlių; jų tarpe buvo ir jo mokinių. Padėjome gėlių ant a.a. Vytauto Endziulaičio kapo; tas kapas mums buvo pasidaręs daugeliu atvejų prasmingas.

Palikome kapus. Ir vėl kalbėjomės, ką turėsime daryti, kai okupacija suims į savus nagus. Iš jo išgirdau paskyrimą sau ir draugams, kokia eile turime ateiti ir dirbti, nors tai būtų neišvengiama mirtis. Jis tuomet paskyrė mūsų eilę "Į Laisvę" redakcijai, jei kuris būtų vokiečių išmestas, suimtas ir sunaikintas. Mums, jauniesiems, kurie dar gyvenime nežinomi, teks pasiimti sava dalis ir kovoti prieš okupanto melus. Viešoji "Į Laisvę" išsilaikė be suėmimų, neteko mums jauniesiems pakeisti, tačiau perėjus į pogrindį, a.a. Kazimiero paskyrimas buvo vykdomas. Ten atėjo nauji žmonės, ir maždaug ta pačia eile.

*

1943 m. kovo 17-sios rytas. Visos aukštosios mokyklos jau uždarytos. Įsiutusių nacių kerštas liejasi suėmimais ir kitais būdais. Todėl, kad X-sios gimnazijos mokiniai nestojo į SS dalinius, suimtas ir jos direktorius K. Bauba. Tai kerštas ne už mokinius, bet už "Į Laisvę" dienas, už kurią daugelį kartų Kauno Geštapo buvo tardomas ir suiminėjamas, tai kerštas, kad jis įtariamas slaptosios "Į Laisvę"

ATEITIS

ŠIAME NUMERYJE

Marijos garbei skiriame gražiausiąjį metų mėnesį — gegužį. O šiemet dar sueina penkeri metai nuo lietuvių tautos pasiaukojimo Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai. Kaip kiekvienais metais, gegužės 13 dieną,—viso pasaulio lietuvių maldos ir atgailos dieną už nusidėjėlių atsivertimą, Lietuvos laisvę ir pasaulio taiką, — mūsų maldos plauks prie Dangaus Karalienės.

Todėl ir šį ATEITIES numerį pradedame puikiu Tėvo T. Žiūraičio straipsniu apie Gegužės Madoną, žmonijos vilčių Aušrinę. ... Entuziastingai visus kviečia kilti aukštyn Alfa Sušinskas, gyvenąs Pittsburge... Anicetas Tamošaitis, S. J. prisimena Jėzuitų ordino steigėją šv. Ignacą Lojolą ... Fordhamo u-te studijuojąs politinius mokslus Kęstutis Skrupskelis skaitytojus supažindina su garsiuoju Fordhamo universitetu ... Savos kūrybos pirmą kartą ATEITY spausdina Teresė Sakalauskaitė, šį pavasarį baigusi Vasario 16 Gimnaziją Vokietijoje ir pasiryžusi studijuoti filosofiją ir kalbas ... Poezijos sparnais šiame numery mus nešioja vėl Dalia Prikockytė iš Clevelando, Danguolė Sadūnaitė, gyvenanti Anglijoje, ir A. P. Bagdonas iš Chicagos ... Indrė Paliokaitė, Chicagos moksl. at-kė, vėl nuotaikingai rašo apie jaukų šeimos gyvenimą ...

---

redaktorium. Ir mes dingstame iš visur, skubame su nauju "Į Laisvę" numeriu, atsakydami vokiečių geštapui ir saviems skundikams, jog mūsų Kazimieras nėra jos redaktorius. Mūsų žygis jo neišlaisvino. Jis pasiekė Štutthofą. Iš ten šeima gavo dar vieną, kitą laišką. Ir pagaliau pranešimą, kad jo gyvųjų tarpe nėra...

Susirinkome 1943 m. gegužės mėn. Įgulos bažnyčioje ištarti Amžiną atilsį mūsų Kazimierui, — tam tyliam didžiosios pareigos žmogui, — ir išsiskirstėme vykdyti jo paskyrimų...

ŠIAURĖN IŠVARYTI BROLIAI

Vysk. Antanas Baranauskas, prisiminęs caro laikais šiaurėn išvarytus brolius, graudžiai dejavo:

Ne taip skamba akmenėliai,
Patkavom daužyti,
Kaip vaitoja mūsų broliai,
Šiaurėn nuvaryti.

Ne taip staugia platus plentas
Gniaužtas diližonais,
Kaip vaitoja mūsų žemė
Po svetimais ponais.

Trėmimus šiaurėn nuo 1940 m. vėl pradėjo Lietuvoje vykdyti raudonieji carai—bolševikai, panūdę išblaškyti, išsklaidyti lietuvių tautą, nuo amžių ramiai gyvenančią savo tėvų sodybose, mylinčią savo kraštą ir ramiai dirbančią kaimynų tarpe.

Genocidinis Lietuvos žmonių trėmimas, naikinimas, išvežimai, kalinimas, sunkiųjų darbų stovyklos Rusijos plotuose tebegrūmoja ir šiandien: kruvinojo birželio upeliai tebeteka Tėvynėje ir kituose bolševikų alinamuose kraštuose. Iš Sibiro gaunamieji brolių laiškai persunkti mirtim, sunaikinimo ir bado šmėkla. Jie laukia mūsų pagalbos, išlaisvinimo, vilties, paguodos žodžio.

Išvežimus planavę ir vykdę Serovai lankosi po laisvės kraštus. Mes turime juos pasitikti su akis badančiais plakatais, mitingais, protesto minėjimais, peticijomis, skundais, šimtais tūkstančiais liudininkų, pabėgusių iš raudonųjų satrapų nagų! Dalyvaukime drąsia širdim kruvinojo birželio protesto mitinguose ir atverkim laisvajam pasauliui kruvinus darbus tų žmonių, kurie lankosi Londone, beldžiasi į Washingtono duris ir griūvančią Stalino iškamšą pakeičia naujais kraugeriais!

MES ATIDARYSIM DAINŲ SKRYNELĘ

Gyva ir kūrybinga tauta reiškiasi įvairiom apraiškom. Viena iš tokių kūrybingų tautos apraiškų yra daina. Daina įsirėžė giliai ir lietuvių tautos sieloje, ji, kaip pastebi dr. A. Maceina, "tautinio atbudimo laikais skambėjo kaip šauklys, žadinąs lietuvių tautą geresnei ateičiai ir apsisprendimui" (Das Volkslied als Ausdruck der Volksseele. Geist und Charakter der litauischen Dainos: Commentationes Balticae, II, Bonn 1955, 41 psl.).

Daina, būdama ne tik tautos sielos, bet ir jos istorijos reiškėja, išrašė džiaugsmingus ir liūdnus mūs tautos metus, žadino iš penkių amžių vergijos, lydėjo laisvės kovosna, džiugino nepriklausomybės dienose. Daina ir dabar gaivina ištremtąjį, kalinį, sunkiems darbams pasmerktąjį, miško glūdumoj bekovojantį ...

Lietuvių tautos meilė dainai galingu, organizuotu būdu pasirodys šiemet Chicagoje, liepos 1 d., JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventėje. Su didžia pagarba pasitinkame dainų šventės organizatorius, churus, jų vadovus, pasiaukojusius dainininkus, kurie sau ir kitiems parodys lietuviškųjų dainų grožį, skambumą ir jautrumą.

VAIKŲ IR JAUNIMO LITERATŪRA

Š. m. kovo mėn. AIDUOSE V. Čižiūnas aktualiu straipsniu "Vaikų bei jaunimo literatūros klausimu" atvėrė sopes, kurios graužia lietuviškąją vaikų ir jaunimo literatūrą, skaitybą, rašytojus, jaunimo literatūros leidyklas etc.

Pritardami aktualioms minėtojo straipsnio mintims, šia proga maloniai sveikiname, džiaugiamės ir ateitininkų darbais, pastangomis ir žygiais paremti jaunimo literatūrą, ja domėtis, skaityti, bendradarbiauti etc.

Ypač savo akį šiandieną kreipiame į jaunuosius rašytojus, jaunąją rašto žmonių kartą, kuri savo talentus ar pirmuosius žingsnius bando Ateityje bei kituose jaunimo žurnaluose.

Carinės ir nepriklausomos Lietuvos dienose per ATEITIES puslapius pražygiavo anų laikų rašytojų kartos. Ne visi iš jų pasidarė literatūros žvaigždės, nemirštami genijai, tačiau jie rašė, bandė ir lavinosi, o laikas išrinko geruosius grūdelius.

Ir tremties gyvenimo sąlygose per ATEITĮ ar kitus jaunimo žurnalus turi pražygiuoti dabartinė jaunųjų rašto žmonių karta. Ne visi ir iš jų nutrauks dangaus žvaigždes, įkops į Parnaso aukštybes, bet gi reikia žmonių, kurie rašytų, bandytų, miklintų plunksną ir bręstų literatūriniame darbe.

Gyvenimas laukia ir įpareigoja! Stebuklingos lazdelės čia nė vienas neturi ir negali jos į rankas įduoti, tačiau viską padaro ir nulema didis, kantrus ir ryžtingas darbas. Tas tinka visur, juoba spaudos darbe.

GINTARO KAROLIAI

Iliustracija dail. Ados Korsakaitės

TERESĖ
SAKALAUSKAITĖ

Bangos ūžė. Jūra mėlynavo ir mėtė baltas bangų putas. Kažkur toli, pačiame marių gale, riedėjo raudonas auksinės saulės kamuolys. Bangos šniokštė ir daužėsi į smėlėtą krantą, praverdamos plačius savo nasrus, lyg norėdamos visa, kas gyva, praryti. Krantas baltavo smulkiais smėlio grūdeliais.

Netoli nuo kranto siūbavo bangose valtis. Joje stovėjo jaunas žvejys ir metė tinklus jūron. Nudegęs veidas rudavo paskutinėje saulės šviesoje, o linksmos mėlynos akys spindėjo jaunu nerūpestingumu. Įmetęs tinklus, patenkintas nusišypsojo ir pažvelgė į krantą.

Pakrantėje juodavo pušynas ir, rodos, galėjai jausti sodrų pušų kvapą, susimaišiusį su jūros drėgme. Žvejys, palikęs tinklus, pamažu yrėsi link kranto. Jo sieloje buvo taip giedra, o širdyje taip linksma, kad jis pradėjo dainuoti. Stiprus, vyriškas jo balsas aidėjo jūros platumoje, o dainos aidas atsimušė kažkur pušyne: "Išbėg, išbėgo iš Rusnės kiemo"...

Jaunasis žvejys irklavo vis artyn kranto. Jo veidas šypsojosi, o mintys skrajojo čia aukštas padangių erdves paliesdamos, čia jūros gelmes sudrumsdamos.

Staiga jam dingtelėjo pasaka apie Jūratę, marių karalaitę, ir Kastytį, paprastą žvejį, kuris, pamilęs nemirtingą ir nuostabiai gražią jūrų dievaitę, žuvo nutrenktas supykusio Perkūno.

— Jūratė, — pagalvojo jaunuolis ir gražiai pats nusijuokė. — O vis dėlto graži pasaka... Kad aš taip sutikčiau tokią Jūratę... Manęs Perkūnas taip greitai nesuvaldytų, — mąstė sau vienas ir šypsojosi.

Prisiyręs prie kranto, žvejys lengvai iššoko iš valtelės ir, užtraukęs ją ant kranto, pririšo. Tada pasileido bėgti pušyno link. Basos kojos jautė per dieną įkaitusio smėlio karštumą, o veidą glostė švelnus vėjelis. Paskum sustojo ir pažvelgė į mėlynąją jūrą.

— Kaip gražu! Ar aš galėčiau kada nors atsiskirti su šiais vandenimis? Ar galėčiau neapmatomus jūros plotus iškeisti į aukso rūmus?

Jaunuolis giliai traukė gaivų orą ir dairėsi aplinkui. Ten juodavo miškas, toks tankus, viliojantis.

— Mano pasaulis! Visa yra mano, ir niekas negali man to atimti. Niekad, o niekad aš nemainyčiau savo laisvės, gamtos grožybių į turtus, kurie greitai praeina!

Žvejo akys lakstė pušų viršūnėmis, atsimušė į temstančią padangę ir įsižiūrėjo pakrantėje į vieną tašką. Gelsvame smėlyje baltavo kažkoks nedidelis kupstelis. Jis dar smalsiau žiūrėjo ir dairėsi. Jis pradėjo artintis prie to daikto, kuris, regis, iš tikro judėjo.

— Kas čia galėtų būti? — pagalvojo sau vienas.

Prisiartinęs pamatė smėlyje gulinčią dailią moteriškę, alkūnėmis pasirėmusią ant smėlio, tokio balto ir tyro. Moteris, lyg kovodama su nuoboduliu, dėstė smėlyje sraigių kiautelius, žaidė iš jūros išplautomis geldelėmis. Ilgi ir geltoni, kaip linas, plaukai draikėsi ir dengė liekną jos liemenį.

Jaunuoliui prisiartinus, moteris nė nekrustelėjo: žaidė sau ramiai toliau ir dėstė geldeles, tylią dainelę niūniuodama.

Žvejys, kiek geriau įsižiūrėjęs į šią moterį, pamatė, kad ji keistai pasipuošusi: plaukuose įsegta jūros žvaigždė, o kaklą dengė žolių vainikas.

— Ką čia veiki, nepažįstamoji? — paklausė žvejys mergaitę, o ši ramiai pakėlė galvą ir tamsios nakties akimis pažvelgė į jį. Moteris dabar jaunuoliui išrodė nuostabiai graži, niekados dar tokia neregėta.

— Tu gi patsai matai, ką aš dirbu — žaidžiu geldelėmis ir pilstau marių smėlį, — atsakė pajūrio viešnia ir vėl toliau ramiai žaidė.

— O kas čia tave atvedė? Pavakary prie jūros būti vienai — ar ne baugu? Mūsų kaimynystėje tokios moters niekados nesutikau! Gal tu esi paklydusi ir nerandi kelio namo?

Žvejys kalbėjo greitai, kiek susinervinęs, o moteris jam ramiai atsakė:

— Jaunuoli, tu manęs nepažįsti. Mano namai netoliese ir aš greitai vėl tenai sugrįšiu.

Pajūriu tik nuskardėjo moters balsas, pilnas klaikaus juoko, o jaunuolis stovėjo lyg žado netekęs. Moteris pati pradėjo kalbą ir jam aiškino:

— Žiūrėk, kokia plati jūra! Kaip šėlsta ir drąskosi bangos! Tai mano karalystė, čia mano namai. O koks tavo vardas?

— Arvydas, — pratarė nustebęs jaunuolis, nesuprasdamas, kaip svetima, nepažįstama moteris jūros vandenis ir bangas, tik jam priklausančias, gali vadinti savo namais.

— Mano vardas Jūratė, — pasisakė moteris ir nusikvatojo. — Aš Jūratė, jūros dievaitė, aš valdau marių bangas, įsakau joms šėlti, ramiai alsuoti ir džiuginti žmones, — vis aiškino nepažįstamoji ir dar skardžiau nusijuokdavo. Jaunuolis stovėjo ir dairėsi, vis dar negalėdamas suprasti moters kalbos.

Tolimame jūros horizonte dar buvo matyti paraudusios saulės kraštelis, bet ir tas greit pranyko. Žemę apdengė vakaro šešėlis.

— Tu ne Arvydas, bet Kastytis, — staiga pasakė moteris ir tamsiomis akimis pažvelgė į jaunuolį. Jis krūptelėjo.

— Kodėl?

A. P. BAGDONAS

TAVO VARDAS

LYG gulbė sužeista nukritus
Sūrių bangų verpetuos,
Kai vandenys įsiutę ritas,
O kranto nesimato,

Taip mano siela naktį žvarbią
Į Tave, Dieve, maldą kelia,
Danguj sumirga Tavo Vardas,
Kaip kvepianti šakelė.

Mergaitė atsisėdo ir nusišypsojo.

— Jeigu aš Jūratė, tu turi būti Kastytis, — pasakė ji ir ištiesė baltas rankas į Arvydą.

Jaunuolis paėmė baltas rankas ir atsisėdo šalia jos ant smėlio. Ji stipriai suspaudė Arvydo ranką ir žvelgė į mėlynuojančią jūrą. Bangos ritosi į krantą. Žuvėdros nardė ore ir krykštavo.

— Ar tu žinai, kad mano tėvas didis Perkūnas? Jis pastatė man gražius gintaro namus jūros dugne. Ten aš ir gyvenu. O kokie puikūs mano namai! Ar norėtum tenai nuvykti? Tu pamatysi, kaip ten smagu, — kalbėjo mergaitė Arvydui ir žvelgė į jo akis.

— Ne, aš nenoriu matyti tavo namų. Aš visas dienas būčiau nelaimingas, jeigu negalėčiau matyti jūros vandenų, negirdėčiau jos bangų šniokštimo, nematyčiau savo brolių žvejų, kurie kasdien išvyksta į vandenis savo laimės mėginti. Mane traukia ir vilioja jūra, krantai, pušynai, gaivus vėjelis — jų aš niekada nesutikčiau išsižadėti...

— Žiūrėk, čia tas pats gintaras, iš kurio ir mano rūmai pastatyti, — vartė rankose mergaitė geltono gintaro karolius ir aiškino žvejui. — Tik tu paliesk ir pajusi giliųjų marių ilgesį, amžinai neramų ir traukiantį į save.

Jaunuolis pasipurtė ir pasitraukė į šalį. Jūratė išdidžiai pakėlė galvą ir priekaištaudama jam pasakė:

— Neišmanėlis!

Jos krūtinė sunkiai alsavo, o praviros lūpos švietė patekėjusio mėnulio šviesa. Arvydas tada ištiesė ranką ir palietė jos gintaro karolius...

*

Žmonės pasakoja, kad tą naktį užėjusi didelė audra, vertusi storiausius medžius iš šaknų, visą naktį šėlusi ir siautusi. Ir seniausi pajūrio gyventojai tokios audros seniai nebuvo jau matę. Žaibai skrodė padanges, daužėsi perkūnas, dangaus žvaigždės krito į marių gilumas ir visa gamta buvo kerštо apimta.

Po audros žmonės vaikštinėjo pakrante ir dėkojo Dievui už išgelbėtas gyvybes. Tik viena senyva motina laužė iš skausmo rankas ir nebesulaukė savo vienturčio sūnaus...

KARDO IR DVASIOS RITERIS

ANICETAS TAMOŠAITIS, S. J.

Giuseppe Rusconi — šv. Ignacas Lojola, Jėzuitų Ordino steigėjas.

ŠAUNUS riteris Ignacas Lojola, iš pat vaikystės svajojęs ir ilgėjęsis riteriškų nuotykių ir garbės, guli ligoninėje. Dideli skausmai vargina jo koją, sužeistą neseniai beginant Pamplonos pilį Ispanijoje, kai įsiveržę prancūzų būriai troško ją užimti ir pavergti gyventojus.

Ligonis turėjo pakankamai laiko skaityti, mąstyti ir galvoti. Jo dažnai skaitoma knyga "Šventųjų legendos", pilnos įvairiausių nuotykių ir didvyriškų darbų, jam priminė gausybes romanų apie riterius. Ligonis užvertė knygą ir susimąstė:

— Ir šventieji verčiau sutikdavo mirti, negu sulaužyti ištikimybės žodį! Tai juk riteriška! Net žili, palinkę seneliai, moterys, vaikai neišsigąsdavo kankinimų, mirties. Juos viliojo ne tuščia pasaulio garbė, noras patekti į garsius romanus, bet šventuosius vedė aukštesni idealai, kartais žmonių nematomi ir neįvertinami.

Pagijęs ligonis palieka savo draugus, riterišką gyvenimą ir išjoja į Montserato miestelį, kur stovėjo garsi Marijos šventovė. Ten Ignacas Lojola praleidžia naktį budėdamas, vėliau sudeda ginklus prie Marijos kojų, o pats pasiryžta būti Kristaus riteriu. Žvilgantį metalo kardą jisai pakeičia švitriu dvasios kardu, skirtu kovoti už dvasinius idealus Kristaus Bažnyčioje.

Dar ir dabar toje Marijos šventovėje lankytojai skaito parašą: "1522 m. čia meldėsi šv. Ignacas Lojola, liejo džiaugsmo ašaras ir pasiaukojo Dievui ir Mergelei Marijai. Išbudėjęs naktį prieš jos statulą, iš čia išėjo steigti Jėzaus Draugijos".

Šis dvasios riteris, Ignacas Lojola, mirė prieš 400 metų, tačiau jo įsteigtoji Jėzaus Draugija, kurios nariai vadinami vienuoliais jėzuitais, tebeneša paliktąjį dvasios kardą ir tebekovoja už religinius idealus.

*

KŪRINYS išduoda arba atspindi jo kūrėją. Ir jėzuitų ordinas atsuoja ta pačia dvasia, kurią turėjo ir degė jų steigėjas Ignacas Lojola, būtent: aiškiai turėti prieš akis tikslą ir jo siekti kiekviena leistina priemone, visur matyti ir rasti Dievą, narsiai stoti kovon su Bažnyčios priešais, nuoširdžiai ir paklusniai vykdyti vyresniųjų valią.

Ryžtingumas ir drąsus siekimas tikslo, jieškojimas dieviškosios valios, paklusnumas darbe ir savo jėgų ,gabumų aukojimas aukštesniesiems idealams išrašė temperamentingojo riterio Ignaco gyvenimą, įkvėpė jį metalo kardą pakeisti dvasios kardu ir aukotis Dievui. Tie patys idealai ir ta pati dvasia visuose kraštuose tebelydi ir jo mokinius jėzuitus.

Jėzuitai ypač daug dėmesio skiria jaunimo auklėjimui ir moksliniam darbui. Jaunimo auklėjimui ir švietimui jėzuitai steigia įvairaus tipo mokyklas, kolegijas, universitetus. Jos paprastai esti aukšto lygio, nes jose moko patys tėvai jėzuitai, gerai pasiruošę ir išsimokslinę savajai profesijai.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse šiandien jėzuitai veda 13 teisės, 8 inžinerijos, 5 medicinos ir 7 odontologijos mokyklas. Jėzuitų istorija garsi tokiais mokslininkų vardais, kaip tėv. Gerardas Hopkins,

METAI IŠ METŲ

1910 Luvene, Belgijoje, sudaryta pirmoji Lietuvių Katalikų Studentų Sąjungos Valdyba iš Galdiko, Kūraičio, Maliauskio ir Viskantos. Ši data laikoma ateitininkiškos veiklos pradžia.

1911 Išėjo pirmutinis spausdintas "Ateities" numeris "Draugijos" priedu.

1920 Kaune I ateitininkų kongresas paminėjo 10 metų veiklos sukaktį.

1925 II ateitininkų kongresas Kaune konkrečiau aptarė ateitininkų principus bei pareigas ir iškėlė reikalą organizuotis į trilypę Federaciją.

1927 Reorganizacinė konferencija Palangoje ateitininkus sutelkė Federacijon, susidedančion iš Moksleivių, Studentų ir Sendraugių Sąjungų. Federacijos vadu išrinktas prof. Stasys Šalkauskis.

1930 Švietimo Ministerijos įsakymu uždaryta Moksleivių Ateitininkų Sąjunga.

1930 III ateitininkų kongresas Kaune Federacijos vadu išrinko prof. Kazimierą Pakštą.

1933 Kaune išleista prof. St. Šalkauskio "Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavimosi vyksme".

1935 IV ateitininkų kongresas Telšiuose vyr. vadu perrinko prof. K. Pakštą, Tarybos pirmininku išrinktas Kazys Bizauskas.

1941 Prof. Pranas Dovydaitis ir Kazys Bizauskas bolševikų išvežti į Rusiją.

1941 Šiauliuose mirė prof. St. Šalkauskis.

1945 Vokietijoje ateitininkija pradėjo organizuotą darbą, atkurdama daugelyje mokyklų moksleivių kuopas.

1947 Vokietijoje, Reino konferencijos metu, Federacijos vadu perrinktas dr. A. Damušis, Tarybos pirmininku išrinktas dr. A. Maceina.

1950 "Ateitis" pradėta leisti JAV, Brooklyne.

1952 Vyr. vadu išrinktas prof. Simas Sužiedėlis, Tarybos pirmininku — prof. dr. J. Meškauskas.

1954 Sušauktas V ateitininkų kongresas Chicagoje, kuris nustatė ateitininkiškos veiklos rėmus tremties metui.

poetas, tėv. Jokūbas Marquette, šiaurės Amerikos tyrinėtojas, tėv. Jurgis Kamel, botanikas (nuo jo ir kamelijos gėlė gavo vardą), tėv. Erikas Wasmanas, biologas, skruzdžių gyvenimo tyrinėtojas, tėv. Juozas Lynch, pasaulinio masto seismologas — žemės drebėjimų ekspertas ir kt.

Tokiam religiniam, moksliniam, pedagoginiam darbui atsideda Jėzaus Draugija, turinti visame pasaulyje 32,899 narius, davusi Bažnyčiai iš savo eilių 166 šventuosius ir palaimintuosius, pakeltus į altoriaus garbę.

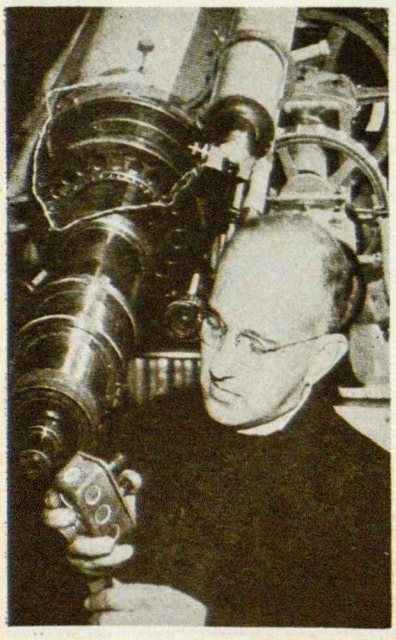

Astronomas Tėvas Francis J. Heyden iš Georgetown u-to, daug keliavęs po pasaulį, prie teleskopo.

JĖZUITŲ ordino veikla gražiai reiškėsi ir Lietuvoje. Į Lietuvą jėzuitai atvyko vos 13 metų praėjus nuo jų steigėjo šv. Ignaco mirties. Juos pakvietė Vilniaus vyskupas Protasevičius kovai prieš kylantį protestantizmo tvaną. Be Vilniaus Akademijos, iš kurios vėliau išaugo garsusis Vilniaus Universitetas, etnografinės Lietuvos ribose veikė šios jėzuitų kolegijos: Kauno, Gardino ,Naugarduko, Žodiškio, Kražių, Pašiaušės, Daugpilio, Ilukštės, Minsko, Vitebsko, Polocko ir Nesvyžiaus. Tos kolegijos buvo didžios svarbos veiksnys mūsų tautos švietimo ir auklėjimo darbe. Be jų, jėzuitai dar turėjo 12 mažesnių namų ir misijų stočių. Prieš Draugiją uždarant, Lietuvoje dirbo tūkstantis jėzuitų.

Šiandien laisvajame pasaulyje dirba 34 lietuviai jėzuitai: 2 dirba pagonių misijose Afrikoje, 1 Indijoje, 2 profesoriauja Popiežiaus universitetuose, 1 aptarnauja Rusijos užimtų sričių pabėgėlius Austrijoje, 4 dirba Montrealio lietuvių tarpe Kanadoje, subūrę juos apie savo pernai pastatytą Aušros Vartų bažnyčią, 2 varo pastoracinio darbo vagą pas Uragvajaus lietuvius, 5 ruošiasi kunigystei seminarijoje (tikėdamiesi, kad jų pėdomis netrukus paseks daugiau lietuvių jaunuolių!). Likusieji 11 dirba savo centre Čikagoje. Čia jie leidžia du laikraščius, "Laiškus Lietuviams" ir "Žvaigždę", veda lietuvių katalikų radijo valandėlę, ruošia berniukų vasaros stovyklas, dėsto tikybą aukštesniojoje lituanistikos mokykloje ir, šalia kitų kunigų, dirba platų pastoracinį ir organizacinį darbą savo brolių ir sesių lietuvių tarpe.

Šiemet, matydami kaip lietuviškos organizacijos turi balstytis svetimtaučių salėse, neturėdamos deramų patalpų, visuomenei prašant, pradės statyti modernius namus, skirtus Čikagos lietuvių visuomeninei veiklai, posėdžiams ,parengimams. Sekdami savo steigėją, ir lietuviai jėzuitai eina ir dirba ten, kur juos šaukia Ordino dvasia — "Visa didesnei Dievo garbei!"

Ignaco Lojolos gyvenime yra daug ko sektina kiekvienam krikščioniui, kuriam rūpi Dievo karalystės ateitis, ypač ateitininkui, pasirinkusiam prasmingą šūkį — "Visa atnaujinti Kristuje!"

Visų tautų istorija paliudija, kaip jos brangino ir vertino šeimos gyvenimą. Gražios ir puošnios apeigos, ritualiniai šokiai, ceremonijos, būriai svečių, dainos ir giesmės atskleidžia tautų pažiūrą, kad sudarymas naujos šeimos yra sakralinis veiksmas, vertas visų didžiausios pagarbos ir dvasinio pakilumo.

J. Freisen

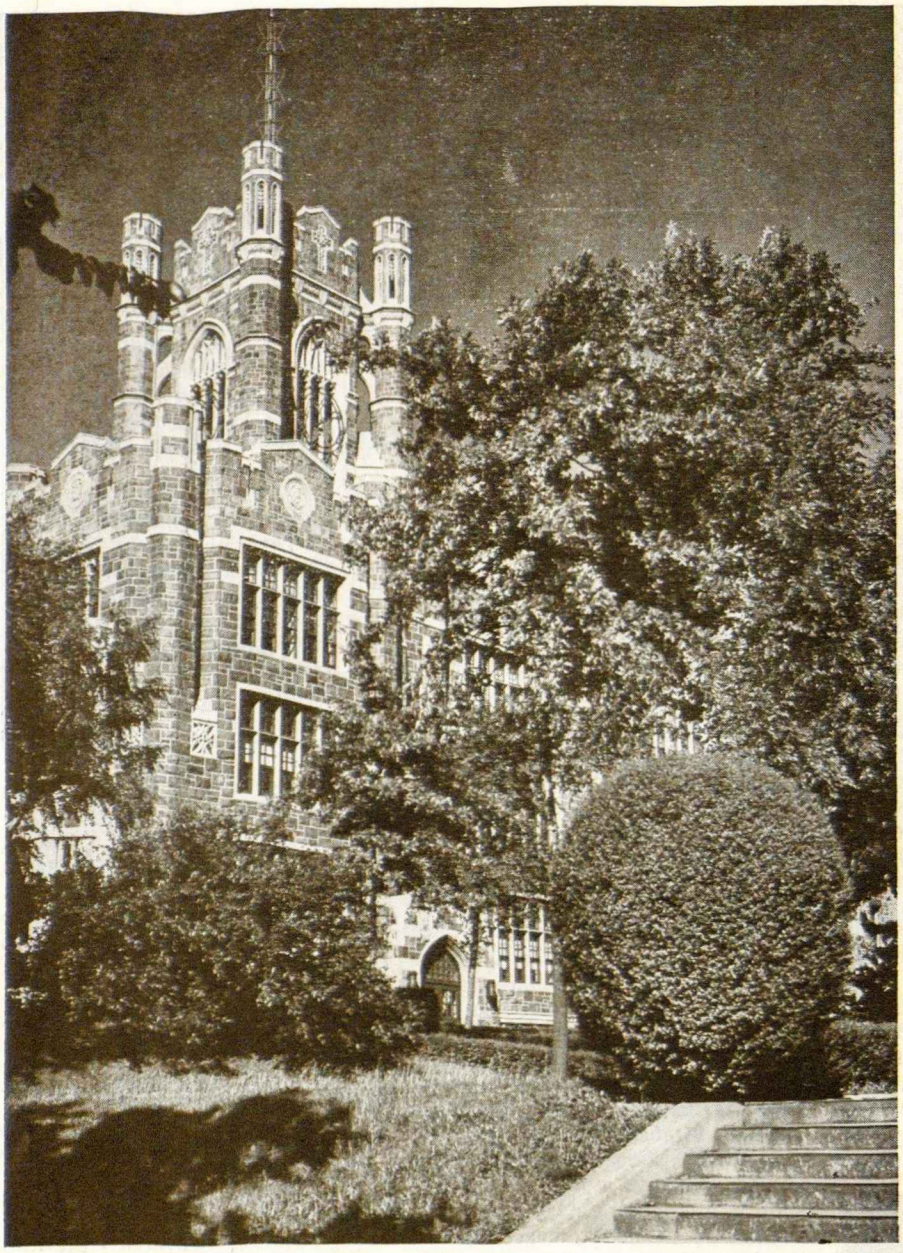

Fordhamo Universitetas
New Yorke,
Keating Hall

FORDHAMO UNIVERSITETAS

KĘSTUTIS SKRUPSKELIS

Kai jūs važiuojate traukiniu iš šiaurės į New Yorką ir jau esate Bronxo centre, pro traukinio langą lengvai pamatysite ilgą žalitvorę pagal traukinio bėgius ir kiek toliau pilksvai rudus pastatus: tai garsusis Fordhamo Universitetas. Šis vienas iš didžiausių Amerikoje katalikų universitetas buvo įsteigtas 1841 pastangomis anuometinio vyskupo Hughes, kuris ir atidarė šią mokslo įstaigą. Čia pat veikė ir New Yorko diocezijos kunigų seminarija, kuri vėliau buvo iškelta.

Žemė universitetui buvo nupirkta kiek anksčiau, vadinamasis Rožių Kalno Dvaras. Šis senasis tos vietos pavadinimas ir dabar studentų įvairiom progom prisimenamas.

Dabar universiteto centras yra Bronxe, Fordham Rd. ir Webster Ave. sankryžoje. O atskiri to paties universiteto pastatai, įvairioms mokykloms sutalpinti, buvo įsigyti Manhattane, kur tarp kitų pastatų, yra ir penkiolikos aukštų dangoraižis.

Universiteto centras yra gražiame 70 akrų plote. Netoliese Bronxo parkas, taip pat Botanikos ir Zoologijos sodai. Zoologijos sode, tarp kitko, vasarodavęs Fordhamo maskatas — avinas.

Tėvai Jėzuitai 1846 metais nupirko šią mokslo įstaigą, ir ligi dabar ją laiko savo rankose. Jų globojamas ir jų vadovaujamas universitetas išaugo ligi 10,000 studentų.

Pagrindinė Fordhamo Universiteto dalis yra ketverių metų kolegija. Specialiom pokoleginėm studijom yra Teisės Mokykla, seniau buvo Medicinos Mokykla, ir įvairūs kitų mokslų skyriai magistro ir daktaro laipsniam įsigyti.

Šalia kolegijos yra Farmacijos, Komercijos, Socialinės tarnybos, Pedagogikos mokyklos. Be to, yra įvairūs kursai, vakarais ir vasarą dirbantiems. Čia taip pat galima įsigyti mokslo laipsnius.

Universitetas turi savo radijo stotį, WFUV-FM, seismografijos stotį, vieną iš moderniausių Amerikos rytuose. Universiteto biblioteka turi apie 300,000 knygų įvairiausiom kalbom, be to, atskiri departamentai turi savo knygynus. Yra didelė speciali chemijos biblioteka, vien tik teisės fakultetas turi savo 26,000 knygų.

Viena iš įdomesnių Fordhamo šakų yra Rusų Institutas. Jame stipriai studijuojama rusų kalba, rusų politika, ekonomija, rusų menas, literatūra. Šis institutas yra susilaukęs atgarsių nevien tik Amerikos spaudoje, bet ir sovietinėje, kur jis buvo pavadintas šnipų mokykla.

Sporto įrengimų, kurie šiais laikais yra būtini kiekvienoj modernioje mokykloje, taip pat netrūksta universitetui. Yra didelė sporto salė, kurioje žaidžia Fordhamo krepšinio komanda, baseinas ir aikštės įvairioms sporto šakoms.

Iš dvylikos įvairių sporto šakų, turbūt, svarbiausias yra krepšinis. Šiais metais Fordhamo komandai nelabai gerai sekėsi, bet yra užtektinai medžiagos sulipdyti stiprią komandą ateinančiais mokslo metais ir vėl džiaugtis laimėjimais kaip ir seniau.

Neturėjęs pasisekimo krepšinio rungtynėse, Fordhamas tebepirmauja šaudyme ir šachmatuose.

Fordhamas turi stipriai suorganizuotą ir gerai vadovaujamą debatų klubą. Klubo tikslas yra duoti progos išaugti stipriais kalbėtojais. Praktikos reikalui klubas reguliariai rengia debatus ir reguliariai dalyvauja tarpkoleginiuose turnyruose, kur jis dažniausiai laimi.

Universitetas nuolat auga. Yra sudarytas didelis fondas, kuris bus naudojamas universiteto statybai. Yra planuojami keli nauji pastatai Bronxe, ir taip pat nauji rūmai Manhattane. Galutinai yra stengiamasi turėti patalpų 15,000 studentų.

Amerikos visuomenė yra gavusi iš Fordhamo daug stiprių asmenybių, tarp jų New Yorko kardinolas Spellman. Tačiau lietuviai gan mažai domisi šiuo universitetu. Doktoratą čia yra įsigijęs Dr. Jurgėla, o žinomas ateitininkų veikėjas V. Vygantas magistro laipsnį. Dabar lietuvių studentų tėra tik septyni visam universitete. J. Navickas ruošiasi doktoratui, V. Skrupskelytė magistro laipsniui. Kiti penki studijuoja kolegijoj, jų tarpe trys čia gimę lietuviai.

Lietuvių profesorių, palyginant, yra daug. Turime net penkis. Kun. W. Jaškevičius, S. J., Rusų Instituto dekanas, prof. Vasys, taip pat dėstąs Rusų Institute, prof. Raškauskas dėsto politinius mokslus, prof. Witkus biologijos departamente ir prof. White farmacijos mokykloje.

Turint tokią stiprią profesorių grupę, trūksta tiktai lietuvių studentų, kad būtų galima išvystyti stiprų lietuvišką veikimą. Lietuviai profesoriai gyvai domisi lietuviška veikla.

Lietuvių profesorių manymu reikalinga steigti visų už geležinės uždangos esančių tautų kalbų kursus. Šis sumanymas yra Rusų Instituto dekano iniciatyva, ir, suprantama, lietuvių kalba taip pat būtų dėstoma. Manoma nepasitenkinti vien lietuvių kalba, bet apimti ir kitus lituanistinius dalykus, ypatingai Lietuvos istoriją ir literatūrą. Būtų labai naudinga studentams susipažinti ir su svarbiausiom geopolitinėm problemom. Visa tai būtų rimto universitetinio lygio.

Tikimasi pakviesti prof. A. Salį iš Philadelphijos, taip pat dėstytų prof. Vasys ir kun. Jaškevičius. Yra daroma pastangų sudaryti lėšų, kad kursus lankantiems studentams nereikėtų mokėti atskiro mokesčio. Kursų dalyviai galės būti ne vien Fordhame studijuojantieji, bet ir kitų New Yorko universitetų studentai. Bus daroma žygių, kad už šiuos kursus universitetas duotų kreditų.

Šis planas tiktai tada bus įgyvendintas, kada atsiras užtektinai studentų, norinčių gilintis į lietuviškus klausimus. Jeigu bus už-

Dalis Fordhamo lietuvių studentų ir profesorių. Iš kairės pirmoj eilėj: prof. Vasys, prof. Witkus, kun. W. Jaškevičius, S. J., V. Skrupskelytė, J. Chervokas. Antroj eilėj: V. Kabašinskas, prof. Račkauskas, R. Kontrimas, prof. White, K. Skrupskelis.

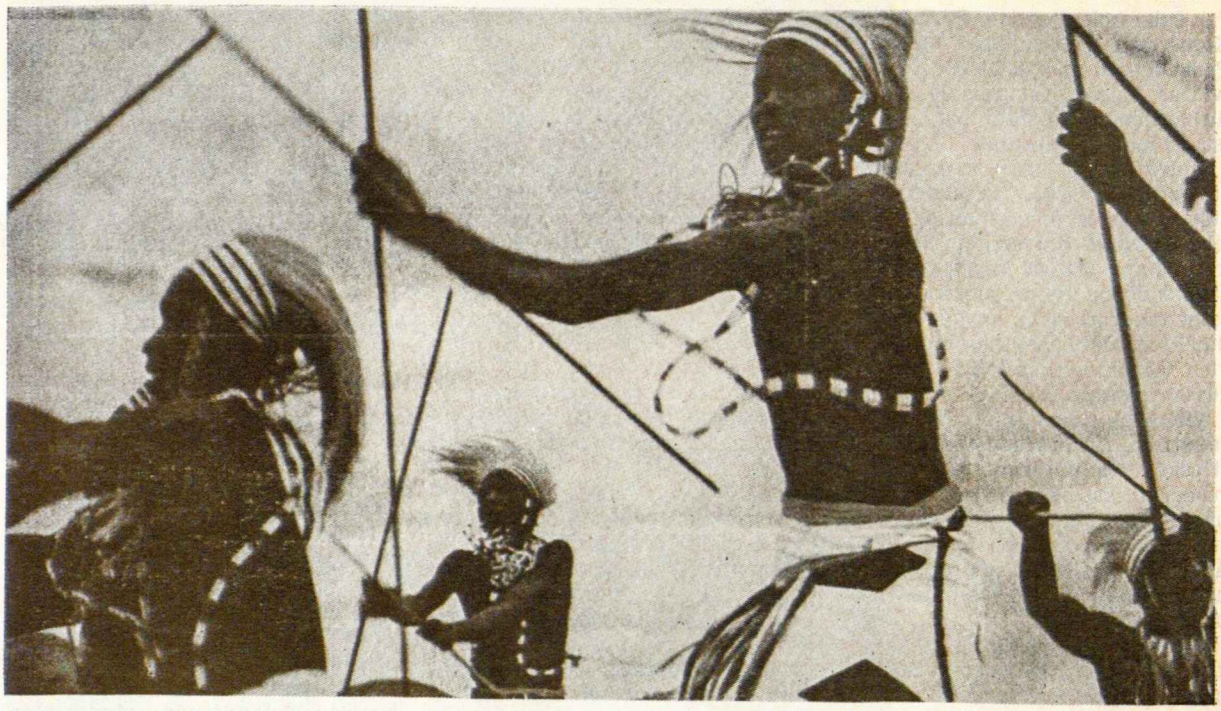

PAULIUS JATULIS

DIDVYRIAI, ŠALYS IR NUOTYKIAI

Pranciškus Ksaveras, pažinęs Indijos gyventojų įvairius luomus, kartą atvyksta į pietus, kur gyveno 20.000 paravų gentis, besiverčianti perlų žvejyba Indijos vandenyse. Laukinė mahometonų tautelė užpuola paravus, degina jų kaimelius ir atiminėja perlus. Paravams į pagalbą atplaukia portugalų laivai.

(Tęsinys)

Kautynės su perlų žvejais

Pačiuose Indijos pietuose nuo seno gyveno paravų tautelė, skaitanti 20,000 gyventojų. O kokie įdomūs tie žmonės! Aukšto ūgio, liekni, kojos ir rankos išrašytos tvirtomis gyslomis, kurios lyg sakė kiekvienam, kiek mylių jos padariusios vandenynuose, kiek giliai nardžiusios jūros dugne ir jieškojusios perlų.

Paravų tautelė gyveno pasiskirsčiusi mažais kaimeliais Komorino iškyšulio nykiame, nederlingame pajūryje, kur žėrinčiai karštos smėlio kopos tik kur-ne-kur buvo apaugusios krūmokšniais ir palmėmis.

Diena iš dienos, vos saulei patekėjus, paravai mažais laiveliais ir kregždės uodegos formos būrėmis išplaukdavo į jūrą perlų žvejoti. Nendrinėse lūšnelėse prie kranto palikdavo moterys, vaikai ir vakare laukdavo vyrų, grįžtančių su perlų maišais, o tų perlų taip godžiai troško europiečiai, svajodavo ponios ir panelės, skaitydavo apie juos pasakų knygose ir lietuvių vaikai, gyvendami Chicagos, New Yorko ar Detroito dangoraižių pavėsiuose...

— Vyrai, griebkite lankus, šaudykles, vėzdus ir rinkitės prie jūros, — pasigirdo vieną rytą paravų genties vado balsas, šaukiąs visus kovon mušti laukinės mahometonų tautelės, kurios žmonės priplaukė prie paravų apgyvento pajūrio, degino jų kaimelius, veržėsi į lūšneles ir godžiom akim jieškojo perlų.

Užvirė karštos kautynės: lakstė po krantą abiejų šalių vyrai, svaidė strėles, barškino lazdomis, šaukė, rėkė. Aišku, jeigu paravai būtų jau tada turėję atominę bombą, ją būtų paleidę ant perlų plėšikų galvų ir jokie Jungtinių Tautų pareigūnai nebūtų galėję jų suvaldyti.

Paravai, matydami stipresnes užpuolikų jėgas, nutarė kreiptis į portugalų jūrininkus ir kviestis juos talkon. Netrukus perlų žvejų atstovai nuvyko į Goa ir pasiūlė: jeigu portugalai apgins juos nuo muzulmonų, jie visi būsią pasiruošę primti europiečių tikėjimą. Portugalų karaliaus vietininkas greitai su tuo sutiko ir dar išsiderėjo sau metinę duoklę — paravai kasmet duos jam dvi perlų prikrautas valtis.

Tuojau prie Komorino iškyšulio, kur gyveno paravai, atvyko portugalų laivynas ir išvaikė plėšikus. Čia pat atvežti kunigai išlipo ant kranto ir visai paravų genčiai pradėjo teikti krikštą. Iš visų pusių rinkosi paravai ir stojo į eiles. Kunigai kažką kalbėjo jiem nesuprantama lotynų kalba, o paravai atsakydavo jiems tamiliškai, ko nesuprato atvykę misijonieriai.

Po krikšto apeigų portugalų laivynas su jūrininkais ir kunigais greitai grįžo atgal į Goa, palikę naujuosius krikščionis su įvairiais portugališkais krikšto vardais. Portugalų kolonijų vyriausybė galėjo tada su pasididžiavimu pranešti karaliui, kad apie 20.000 sielų priėmė krikščionybę.

---

tektinai pritarimo, šie kursai turėtų prasidėti jau sekantį semestrą.

Tarp lietuvių profesorių ir studentų yra nuoširdžiai draugiški santykiai. Laisvomis valandomis susitinkama ir pasikalbama įvairiais lietuviškais klausimais. Gyvesnei veiklai išplėsti trūksta studentų.

Taigi Fordhame susidaro neblogos sąlygos studijuoti. Rinktiniai profesoriai, nemaža žymių mokslininkų, didelė biblioteka. New Yorke gyvendamas, studentas gali naudotis daugybe kitų New Yorke esančių bibliotekų. O katalikams studentams šis universitetas ypač naudingas, nes plačiai supažindina su katalikų doktrina, ko nedaro kiti, kad ir moksliškai stiprūs Amerikos universitetai.

Moliniai arkliai ir šventieji žalčiai

Nurimo paravų ir muzulmonų kautynės Komorino iškyšulyje, portugalų laivynas vėl ramiai sau ilsėjosi uostuose ir skaitė skambius pranešimus, rašytus savo valdovams į Europą. Grįžo ir paravai, naujieji krikščionys, į senąsias savo šventyklas, kurių daugiausiai buvo pastatyta Tutikorine, žymiausioje jų apgyventoje vietovėje.

Šitose jų šventyklose tebestovėjo spalvoti pagoniškųjų dievų paveikslai ir skaisčiai raudono ar balto molio kūgiai. Tai buvo moliniai arkliai, akmeniniai tiitai su šventais žalčiais, jaučiais, karvėmis ir beždžionėmis. Ir mažuose jų kaimeliuose teberiogsojo daugybė keistų ir nepadorių senojo tikėjimo figūrų, prie kurių per ilgus šimtmečius buvo prisirišę perlų žvejai.

Paravai gausiais būriais lankydavo tas šventyklas ir aukodavo aukas dievams, prašydami atitolinti ugnines dvasias, kurios slankioja jūros paviršium ir grūmoja perlų žvejams, ankstyvą rytą išvykstantiems brangenybių žvejoti. Čiršķėjo dievų garbei aukojamos žuvys, kilo aukštyn dūmai, didėjo iš molio ir nendrių suremtos naujos šventovės.

Atrodė, kad niekas jau ir neatsiminė tos dienos, kada portugalų kunigai, išrikiavę paravus pakrantėje, kalbėjo lotyniškas maldas, minėjo portugališkus krikšto vardus ir teikė jiems naują tikėjimą. Seniai nudžiūvo nuo jų galvų krikšto vanduo, o jų gyslose vėl tekėjo meilė ir pagarba moliniams arkliams, žalčiams, karvėms ir beždžionėms, paslaptingiesiems jų dievų paveikslams.

Vieną rytą, perlų žvejams besiruošiant išplaukti į jūrą, o moterims ir vaikams padedant juos išleisti į pavojingą kelionę, staiga visi išgirdo nepažįstamo žmogaus žingsnius. Visi sukruto, nusigando, manė, kad jau vėl kokie perlų jieškotojai ir plėšikai artinasi į jų kaimelį. Akis geriau pratrynę, jie pamatė keistos išvaizdos žmogų: basas, apdriskusiais rūbais, galvą prisidengęs kukliu juodos vilnos kapišonu, kurs laikė rankose mažytį varpelį, skambino juo be paliovos ir keistu ištarimu šaukė tamiliškus žodžius:

— Ateikite, ateikite, aš noriu jums kai ką pasakyti!

Perlų žvejai metė darbą, moterys ir murzini vaikai lėkė visi į tą pusę, kur pasirodė jiems nepažįstamas keistuolis, šaukiąs visus pasiklausyti jo kalbos. Net ir mažieji pradėjo listi iš nendrinių lūšnelių ir virsdami bėgo kartu su visais. Juk įdomu visiems, ką jis čia naujo pasakys.

(Bus daugiau)

INDRĖ PALIOKAITĖ

IŠKILMINGOJI DIENA

KAIP gera ir malonu gyventi savo namiškių tarpe! Čia ištirpsta didžiausios bėdos ir rūpesčiai, čia gražiom sutartinėm skamba bendras ir nuoširdus visos šeimos gyvenimas. Šitą džiaugsmą padidina ir dienas nuskaidrina retesnės progos, metinės šventės. kurios visus namus paverčia lyg kokia brangia šventove, kurioje rimtis, susitelkimas ir paguoda gyvena.

Baltu sniegu apklotos Kūčios, šventosios vakarienės metu valgoma taikos ir meilės duona, parengia mus skaidrioms Užgimimo šventėms. Septynios gavėnios savaitės, pasninkas ir rimtis padeda prisiminti Kristaus kančią, mirtį ir prisikėlimą, kurį jaučiame ir mąstome Velykų rytą, prisikėlimo procesijoje.

Povelykiniame laikotarpyje daugelį šeimų vėl aplanko reta šventė, kai kuris iš jauniausių šeimos narių, broliukas ar sesutė, eina pirmosios šventos komunijos. Tai reta ir brangi šventė visiems namams. Visi prisimename savo pirmosios komunijos dieną, kai pirmą kartą artinomės prie altoriaus priimti Angelų Duonos. Stovėjome ir mes tada dideliame berniukų ir mergaičių būrelyje, kuris išrodė tikras baltųjų angelėlių pulkelis.

Dažniausiai pirmosios komunijos diena esti po Velykų, pavasario pradžioje. Medžiai jau pradeda puoštis naujais žiedais, pasirodo pirmosios gėlytės. Prie jų džiaugsmo ir grožio prisijungia ir baltieji angelėliai, pirmosios komunijos vaikai.

Gerai prisimenu savo sesytės pirmosios komunijos dieną. Ji buvo apsivilkusi balta, lengva, mezginėliais puošta suknele, ant galvos baltas veliumėlis, baltutė maldaknygė ir rožantėlis rankose. Ji buvo tada labai susikaupusi ir rimta. Tik vakar ji buvo pirmosios išpažinties, pasižadėjo daugiau nebenusidėti ir norėjo prieiti prie Dievulio tyra širdimi. Ji tada man buvo panaši į tikrą angelėlį. Ir aš tą dieną vilkėjau balta suknele, buvau kiek didesnė už sesytę, bet ji išrodė pranašesnė už mane. Atsimenu, aš ją apkabinau ir atsiprašiau, kad rašalu buvau apliejusi jos baltą nosinaitę.

Pirmosios komunijos dieną į bažnyčią ėjome visa šeima. Džiaugėmės ,kad šiandien jau visi mūsų šeimos nariai galėsime eiti šv. komunijos. Sesytė bažnyčioje prisijungė prie kitų pirmosios komunijos vaikų, kurie buvo visi baltai apsirengę ir rimtais veidukais žiūrėjo į altorių.

Mano akys sekė sesytę. Matau, kad mama jaudinasi: jos akyse blizga ašaros. Negalėjau tada mamos suprasti, kodėl ji tokią džiaugsmo dieną verkia. Ir aš artėjau per mišias prie altoriaus ir priėmiau šv. komuniją. Visą dieną norėjau sesutei būti gera. Buvau tikra, kad ji man jau atleido už visas skriaudas, kai aš jos lėlytei netyčia nupešiau kasytes.

Po pamaldų visi giminės ir pažįstami sesutę sveikino, davė dovanėlių. Per vaišes ji sėdėjo prie stalo, pirmojoj vietoj. Bet ir dabar ji man liepė nenusiminti — pusę dovanėlių sakė man duosianti. Tikrai tada buvo linksma ir smagu mūsų namuose.

Pirmosios komunijos dieną mes visi šeimoje prisimename, einame į bažnyčią, priimame šv. komuniją ir prašome Dievą, Amžinąją Šviesą, kad mūsų gyvenime visada žydėtų, kaip gražiai sako poetas Kazys Bradūnas, Pirmosios Komunijos Gėlės:

Saulei tekant,
Liejasi upė į jūrą,
Ant smėlėtų kalvų
Varpinė skamba.
Žydėkit, Pirmosios Komunijos
Raukšlėtoj rankoje, [gėlės
Kad žarai už girių nusėdus,
Į delną rasa nubyrėtų
Ir lakštingalų balsas tekėtų
Amžinąja Šviesa.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

JONAS ŠOLIŪNAS

SPORTAS

ŠEŠTOSIOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

Pavasariui atėjus, mūsų sportuojantis jaunimas savo žiemos darbą apvainikavo VI-siomis Š. Amerikos lietuvių sportininkų žaidynėmis, įvykusiomis balandžio 21 ir 22 dienomis, Chicagoje. Šioje metinėje sporto šventėje dalyvavo apie 230 sportininkų, atstovavusių 11 lietuviškųjų sporto komandų. Fask'o pavedimu varžybas pravedė L.S.K. Neris. Daugumą pirmųjų vietų laimėjo šeimininkai neriečiai, savo tarpe turėję didžiausią skaičių jaunųjų sportininkų.

STALO TENISE — SENI VARDAI

Stalo teniso vyrų grupės varžybose dalyvavo net 24 žaidėjai. Komandinėse varžybose **Toronto Vytis** (Gvildys, Neimantas, Atkočiūnas), neatvykus pereitųjų metų meisteriui, New Yorko L.S.K., lengvai laimėjo pirmenybes, baigmėje įveikęs Rochesterio Sakalą (Grybauskas, Mačiulis, Olis) 5:3.

Individualinėse vyrų grupės varžybose antrą kartą iš eilės **meisterio vardą laimėjo Gvildys,** baigmėje po gražios kovos įveikęs Grybauską 3:1 (21:9, 20:22, 21:19, 21:14). Pusiaubaigmėje Gvildys nugalėjo Neimantą 3:0, o Grybauskas — J. Šoliūną 3:1. Trečioji vieta atiteko Šoliūnui, laimėjusiam prieš Neimantą 3:0.

Moterų grupės komandinėse varžybose dalyvavo tik dvi komandos. Meisterio vardas atiteko **Chicagos Neriai** (Blandytė, Tonkūnaitė), laimėjusiai prieš Clevelando Žaibą 3:0.

Džiugu, kad individualinėse moterų varžybose dalyvavo net 16 žaidėjų. Kaip ir buvo laukta, jau ketvirtą kartą iš eilės meisterio vardą laimėjo **J. Rūtelionienė** iš Washingtono. Moterų stalo teniso varžybose didelių kovų nebuvo.

Baigmėje Rūtelionienė lengvai laimėjo prieš didžiausią savo konkurentę Kasperavičiūtę 3:0 (21:12, 21:7, 21:12).

Vyrų dvejeto varžybas lamėjo Gvildys — Neimantas, baigmėje įveikę atkakliai sukovojusius rochesteriečius Grybauską — Mačiulį 3:2. Moterų dvejetą laimėjo Blandytė — Tonkūnaitė, laimėjusios prieš Šikšniūtę — Laikūnaitę 3:0. Mišriam dvejete laimėtojais tapo Rūtelionienė — J. Šoliūnas, baigmėje nugalėję Kasperavičiūtę — Gvildį 3:0.

Stalo teniso varžybose dalyvavo gana didelis sportininkų skaičius, bet žaidimo lygis nebuvo geresnis, negu kitais kartais. Buvo jaučiama naujų veidų ir naujo kraujo trūkumas. Varžybas labai gerai pravedė vyr. varžybų teisėjas K. Žulpa ir J. Kregždys.

NIEKO NAUJO IR TINKLINYJE

Turint geras žaidimo sąlygas, Amerikoje mes daugiau pradėjome domėtis tinkliniu. Todėl ir per šias žaidynes tinklinio varžybose dalyvavo net 11 vienetų. Vyrų grupėje buvo šios komandos: Detroito Kovas, Chicagos Neris, Clevelando Žaibas, Toronto Vytis ir akademikų S. K. Lituanica. Moterų grupėje buvo šešetas komandų: Kovas, Vytis, dvi Žaibo ir dvi Neries.

Po permainingos kovos vyrų grupės **tinklinio meisteriu tapo Neris,** sunkiai laimėjusi prieš Lituanicą 2:1 (15:5, 11:15, 15:13). Už Nerį žaidė: Žiupsnys, Monys, Blandis, Kikilas, Lukauskas ir J. Šoliūnas. Už Lituanicą — Babickas, Bakaitis, Dirvianskis, Kaunas, Žemaitis ir Tallat-Kelpša.

Moterų grupėje pagal įsigalėjusią tradiciją laimėjo vėl Neries I šešetukas, įveikęs baigmėje Žaibo I komandą 2:0 (15:11, 15:4). Už Nerį I žaidė: Puodžiukaitienė, Kuraitytė, Laucevičiūtė, Tutlytė, E. Blandytė, O. Blandytė ir B. Blandytė. Žaibą I atstovavo Barzdukaitė, Orentaitė, Šikšniūtė, Staniškytė, Liutkevičiūtė ir Laikūnaitė.

BET KREPŠINIS DAVĖ SENSACIJĄ

Dalyvaujant šventėje gausiam jaunimo būriui, entuziazmo netrūko. Kartais jo net perdaug atsirasdavo, ypač aiškinantis su teisėjais taisykles. Jaunatviško entuziazmo aukščiausias punktas buvo pasiektas paskutinėse rungtynėse.

Jaunių grupėje varžybose dalyvavo 5 krepšinio vienetai. Jų tarpe pirmą kartą pasirodė ir **Cicero moksleivių ateitininkų komanda,** kuri, neturėdama trenerio ir treniruočių, turėjo pasiduoti Žaibui. Baigminėse rungtynėse vėl susitiko nuolatiniai priešininkai — Žaibas ir Neris. Žaisdami savoje aplinkoje, neriečiai lengvai įveikė Žaibą 57:38 (21:16).

Visų varžybų laimėtojus buvo galima nuspėti iš anksto, tačiau vyrų grupės krepšinio varžybos pasibaigė netikėtai. Abu baigmės dalyviai — Detroito Kovas ir Neris II — buvo šių žaidynių sensacija ir siurpryzas. Kovas pirmose rungtynėse lengvai parklupdo pereitų metų meisterį New Yorko Atletų Klubą 51:33. Lituanica skaudžiai nubaudžia debiutuojančią Toronto Aušrą 80:51. Pusiaubaigmėje Kovas savo veržlumu nugali Lituanicą 75:58. Kitoje lentelės pusėje Neries jauniai, žaisdami už vyrus, suklupdo Toronto Vytį 58:43. Pusiaubaigmėje Neries jauniai įveikia pirmąjį Neries penketuką aukščiausia varžybų pasekme 83:73.

Baigmėje susitinka Detroito Kovas ir Chicagos Neris II. Kovas dėl savo žaidėjų ūgio ir fizinio sudėjimo turėjo daugiau šansų. Tačiau visas svečių viltis išblaškė stebėtinas neriečių veržlumas, kovingumas, geri metimai ir neišmatuojamas entuziazmas nepasiduoti. Ryžtas nugalėjo, ir **Neris II po dviejų pratęsimų laimėjo 81:79.** Normalus laikas baigėsi pasekme 72:72. Po antro pratęsimo įtampa buvo nepaprastai dramatiška ir pasekmė vėl buvo 79:79. Kovas padarė klaidą, ir Neris gavo mesti dvi baudas. Du gražiai išnaudoti Prapuolenio metimai ir nulėmė rungtynių rezultatą. Žaidėjai: Neris II — Žumbakis 4, Valaitis 32, Andrijauskas 12, Prapuolenis 4, Vygantas 3, Peškys 10, Senkus 16. Kovas — Finkas 27, Račka 15, Gerulaitis 3, Landrys 28, Grudzinskas 6, Rugienius 0.

Po dvi dienas užsitęsusių varžybų, sekmadienio vakare buvo iškilmingai įteiktos laimėtojams dovanos. Rengėjų vardu kalbėjo A. Lauraitis, o žaidynes uždarė Fask'o pirm. Br. Keturakis. Vasaros žaidynes su lengvąja atletika numatoma surengti Detroite.

Krikščioniškasis atgimimas ir intymioji vienybė su Dievu, kuris yra tikroji Meilė, neįmanomas be meilės, skatinančios atsisakyti fanatizmo, neapykantos, keršto ir pavydo dievų. Ar žmonės, jieškodami dvasinio atgimimo, panorės šitokių dievaičių atsisakyti? Štai kur glūdi vakarietiškosios civilizacijos išlikimas ir gajumas.

Arnold J. Toynbee

PREMIJOS, LAUREATAI IR IŠKILMĖS

Praėjusių metų literatūrinių premijų derlius jau suvežtas į kluonus. Dirbo plušėjo įvairiose vietovėse skirtosios jury komisijos, smalsiai domėjosi visuomenė, kartais spaudoje net šališkumo ar kitokių įtarinėjimų dūmus paleisdama, nervinosi ir autoriai, stoję į konkursus ir laukę pažadėtųjų laurų. Dabar gi laureatai jau visiems žinomi, premijos išdalintos, įspūdžiai ir nuotaikos aptartos.

DRAUGAS penktąją romano premiją šiemet įteikė **Birutei Pukelevičiūtei**, gyvenančiai Montrealyje, Kanadoje, už romaną **Aštuoni lapai**, pinantį dvilypę vaizdų pynę: nepriklausomojo meto gyvenimą Lietuvoje ir karo grumtynes Vokietijoje. Romanas spausdinamas pradžioje Draugo atkarpoje, gi vėliau Lietuviškos Knygos Klubas išleidžia atskira knyga. Tada kritikai ir skaitytojai gauna pilnesnį knygos vaizdą ir gali pasverti jury komisijos sprendimą.

Ligšiolinės romano premijos, DRAUGO skirtos, teko **Jurgiui Gliaudai** už romanus Namai ant smėlio, Ora pro nobis, **Algirdui Landsbergiui** už Kelionę, **Alei Rūtai** už Trumpą dieną. DRAUGAS jau paskelbė ir šeštąją romano premiją. Jury komisija sudaryta Clevelande.

Lietuvių Rašytojų Draugijos premija korespondencinio balsavimo būdu paskirta **Henrikui Radauskui** už poezijos knygą Žiemos daina, kurioj "meistriška eilėraščių forma, minčių žaismingumas, originali tematika, savita poeto spalva išskiria Radauską iš kitų mūsų poetų" (LRD).

Iki šiol pasirodė Henriko Radausko 3 poezijos rinkiniai: Fontanas 1935, Strėlė danguje 1950 ir Žiemos daina 1955. Platesnį knygos vertinimą parašė **Jurgis Blekaitis**, Naujas Radauskas: AIDAI, 1956 m., Nr. 2.

AIDAI, mėnesinis kultūros žurnalas, Tėvų Pranciškonų leidžiamas Brooklyne, premijų žanrą paprastai kasmet keičia. 1955 m. Aidų premija buvo paskelbta iš grožinės literatūros ir ji teko poetui **Kaziui Bradūnui** už poezijos rinkinį Devynios Baladės, Lietuviškos Knygos Klubo išleistą 1955 m. ir papuoštą dail. Vikt. Petravičiaus aplanku.

Kazys Bradūnas yra išleidęs šiuos poezijos leidinius: Vilniaus Varpai 1943, Pėdos arimuos 1944, Svetimoji duona 1945, Maras 1947, Apeigos 1948 ir Devynios baladės 1955.

"Bradūno kūrybą galime charakterizuoti kaip su žeme suaugusio ūkininko žodį. Jo poezijos pagrindinis bruožas yra jos artimumas artojo galvosenai ir buičiai su visais jos rūpesčiais ir džiaugsmais. Bradūnas yra augte suaugęs su arimais ir javų laukais... Jo meilė žemei yra išlaikiusi tuos pačius bruožus, kuriuos turėjo senovės lietuvio meilė žemei" (Julius Kaupas, Bradūno "Devynios Baladės": Draugas, 1956.II.18).

DARBININKAS, švęsdamas 40 m. ėjimo sukaktį, paskelbė 500 dol. konkursinę premiją už dramos veikalą. Dramos meno kūrėjai gražiai atsiliepė į šią lyg užmirštą kūrybos sritį ir prisistatė su 22 veikalais, iš kurių jury komisija išrinko **Antano Škėmos** 3 v. dramą Žvakidę, turinčią simbolinio pobūdžio ir liečiančią pirmosios komunistų okupacijos metu Lietuvoje.

Literatūriniame gyvenime šiltai buvo sutikta ir sveikinama **Jaunimo Literatūros premija**, paskelbta **Lietuviškos Knygos Klubo ir ateitininkų "Šatrijos" meno draugijos.** Premijos skelbėjai siekė "paskatinti rašytojus bei auklėtojus daugiau duoti tinkamos lektūros mūsų priaugančiam jaunimui. Premija skiriama už bet kurios rūšies ar žanro auklėjantį veikalą: eilėraščius, poemą, beletristiką, biografijas, vaizdelį, ar kurios kitos rūšies kūrinį, skirtą jaunimui" (iš premijos skelbimo taisyklių).

Neteko patirti, kiek ir su kokiais jaunimo veikalais varžėsi autoriai į šios premijos laurus, kiek jai pavyko išjudinti žinomų ar dar tik pradedančių jaunimo literatūros kūrėjų, tik žinome, kad jaunimo literatūros premija paskirta **Broniui Zumeriui**, gyvenančiam Australijoje, Melbourne, už veikalą **Gyvenimo keliu**, turintį 200 psl. ir spausdinamą lietuvių salezičių Italijoje.

Bronius Zumeris tremties jaunimui ir vyresniesiems pažįstamas iš jo kultūrinės-visuomeninės veiklos Freiburg i. Br. lietuvių kolonijoj Vokietijoje, dabar gi įsitraukęs į Australijos lietuvių kultūros, švietimo, auklėjimo sritis, atsidėjęs spaudos darbui, kurio filosofiniai, pedagoginiai, publicistiniai straipsniai sutinkami lietuviškoje spaudoje.

Jaunimo literatūros premijos įteikimo iškilmės ir meno vakaras įvyko Chicagoje balandžio 14 d., siunčiant jaunatviškus sveikinimus ir linkėjimus Broniui Zumeriui, esančiam Anglijos karalienės karūnos šalyje.

Premijų įteikimo iškilmėse dalyviai šiemet dažnai matydavo už prezidiumo garbės skobnių **kun. dr. Juozą Prunskį**, kuris, minėdamas spaudos darbo 25 m. sukaktuves, duosnia ranka prisiminė ir savojo likimo brolius, rašto žmones, ugdančius lietuviškąjį žodį. Jo gestas yra kilnus paskatinimas ir kitiems sukaktuviniais metais ne tik imti, bet ir duoti.

Literatūrinių premijų derlius, apjungęs laureatus JAV, Kanadoje ir Australijoje, skatina laureatus atsidėti tobulesnei kūrybai, premijų negavusius kviečia nenuleisti rankų, miklintis ir veržtis į naujus konkursus, gi visiems lietuviams yra iškalbingas priminimas, kad "raštas šiandien yra vienintelis mūsų puolimo ir gynimosi ginklas, dėl to reikia dėti visos pastangos, kad jis neiškristų iš rankų tiems, kurie tą ginklą iškėlę laiko ir neša" (**Jonas Aistis**, Paskutinysis penkiasdešimtmetis: GABIJA, 1954 m., psl. 545).

J. Gulbinas

ATSKLEISTA KNYGA

LENKTYNĖS SU ŠĖTONU

Beveik kiekvienam iš mūsų, kurie turėjome palikti namus, antrąjį kartą į Lietuvą rusams besiveržiant, yra tekę pergyventi didesnių ar mažesnių nuotykių Apie juos visi mėgstame kalbėti ir kartais net iki nuobodumo kitiems pasakoti. O ir knygų šia iš Lietuvos bėgimo tema taip pat jau turime nemažą kiekį. Tad gal ne vienas kiek ir skeptiškai sutiko neseniai iš spaudos išėjusią **Vlado Ramojaus** karo atsiminimų knygą **"Lenktynės su šėtonu"**.

Tai nėra nei romanas, nei apysaka, o tikri autoriaus anų dienų atsiminimai, parašyti gražiu stiliumi, gyvai ir intryguojančiai. Nuotykiai ir pergyvenimai net trijuose "katiluose", bėgant nuo bolševikinės armijos, pririša skaitytoją prie knygos jau nuo pat pirmųjų puslapių.

Visa epopėja prasideda vieną gražų 1944 metų popietį, netoli Vabalninko miestelio, iš kurio ir pats autorius, Ramojaus slapyvardžiu pasirašęs, yra kilęs, ir baigiasi jau

karui pasibaigus, nelabai svetingoje Danijos žemėje. Per tą laiką frontas negailestingai vijosi autorių ir jo draugus, dieną ir naktį grasindamas pavojais ar mirtimi ir net tris kartus suvarydamas juos į apsupimo "katilus". Tie apsupimai ir prietilčiai prie Rygos, paskui Rytprūsiuose prie Pillau ir prie Gdynės aprašyti vaizdžiai ir realiai.

Ramojus nesitenkina vien tik nuotykių aprašymu. Jis jautriai perduoda savo išgyvenimus, nuotaikas ir iškelia patį bėgimo tragiškumą: visą laiką galvodami, kaip grįžti į Lietuvą, autorius ir šimtai kitų negailestingai karo audros buvo stumiami tolyn į vakarus. Ir kai pagaliau tos pašėlusios lenktynės su šėtonu buvo laimėtos, kai po kojomis buvo pajusta laisva ir tvirta žemė, — net ir tada nepasibaigė bėgusiųjų tragika. Laisvieji Vakarai pasirodė šalti ir nesuprantą bėgimo.

Knygą gražiai išleido Lietuviškos Knygos Klubas, aplenkęs ją simboliškai padarytu dail. Vytauto Virkau aplanku.

(Vladas Ramojus, LENKTYNĖS SU ŠĖTONU, Karo nuotykiai. 292 psl. Išleido Liet. Knygos Klubas Chicagoje. Kaina $3.00.)

J. B.

KNYGOS LIETUVOJE

Laisvąjį pasaulį pasiekė keletas naujų knygų, išleistų Lietuvoje. Iš jų paminėtinos šios:

Mikalina Glemžaitė — LIETUVIŲ TAUTINIAI DRABUŽIAI. 208 psl., 269 iliustracijos — foto nuotraukos, braižiniai ir brėžiniai. Knygą išleisti talkino dailininkai V. Palaima, V. Jurkūnas, J. Balčikonis, redagavo R. Budrys ir A. Petravičius.

LIETUVOS PAUKŠČIAI. III knyga, išleista Vilniuje 1955 m., 372 psl. su 145 iliustracijomis. I dalis išleista 1938 m., II — 1949 m.

LIETUVIŠKOS DAINOS. Užrašė Antanas Juška. Trys didžiuliai tomai, išleisti Valstybinės Grožinės Literatūros leidyklos Vilniuje. Bendrasis knygų redaktorius — Vyt. Maknys, techn. redakt. — V. Serapinas, korektorė — J. Meciūnaitė.

LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOS. Rinktinė, paruošta J. Čiurlionytės, išleista Vilniuje 1955 m., 612 psl.

Visose čia suminėtose knygose neišvengta komunistinės propagandos, pasmilkoma sovietinei Rusijai, ypač dainų rinkiniuose praleistos dainos, kurių dvasia priešinga naujajam režimui.

VISIEMS STUDENTAMS IR ABITURIENTAMS

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba, norėdama paskatinti lietuviškąją studentiją dailiojo žodžio kūrybai ir pabrėžti lietuviškumo ugdymo momentą Sąjungos darbo programoje, skelbia **literatūros konkursą:**

1. Konkurse gali dalyvauti visi Lietuvių Studentų Sąjungos JAV nariai ir 1956 mokslo metų abiturientai.

2. Premijuojama bus bet kurio žanro literatūrinė kūryba, poezija ir proza, rimta ir jumoristinė.

3. Į konkurso jury komisiją sutiko įeiti mūsų jaunosios kartos rašytojai ir literatai Paulius Jurkus, Algirdas Landsbergis, Antanas Škėma ir Stepas Zobarskas. Penktuoju jury komisijos nariu bus pakviestas vienas Lietuvių Studentų Sąjungas JAV narys.

4. Premijuotini kūriniai siunčiami iki 1956 m. rugsėjo 1 d. šiuo adresu:

Liet. Stud. S-gos Literatūros Konkursas, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

5. Sprendimo bešališkumui užtikrinti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame voke nurodyti savo pavardę, adresą, lankomą universitetą, akademinį statusą ir studijų šaką. Abiturientai nurodo, kuri vidurinė mokykla baigta ir kada. Ten pat įrašomas kūrinio pavadinimas ir pasirinktas slapyvardis.

6. Konkurso premijos bus paskelbtos vėliau lietuvių spaudoje. Komisijos sprendimas yra galutinis. Konkursą laimėję ar jame atžymėti kūriniai bus išspausdinti perijodinėje spaudoje.

Kviečiame visą lietuviškąją studentiją ir abiturientus parodyti šiam konkursui reikiamą dėmesį ir jame gausiai dalyvauti.

Liet. Stud. S-gos JAV Centro Valdyba

AMERIKIEČIŲ LITERATŪRON PAŽVELGUS

JAV miestuose veikia daugybės knygų leidyklų, kurios milijoniniais tiražais užverčia rinkas. Garsesni mokslo ar grožinės literatūros veikalai, pasirodę užsieniuose svetimomis kalbomis, greitai išverčiami anglų kalbon. Įvairūs knygų mėgėjų ir platintojų klubai savo nariams papigintom kainom siuntinėja knygas už metinį mokestį.

Katalikiškų knygų leidyklos JAV siekia patarnauti katalikiškosios pasaulėžiūros skaitytojams, stengiasi atsverti pigiąją "geltonąją" — sensacinę spaudą ir brandina katalikiškąją mintį. Šit keletas parinktų knygų, išleistų JAV katalikiškųjų leidyklų, kurios gali praversti jaunimo vadams ir aplamai katalikiškosios akcijos darbininkams:

THE POPES ON YOUTH. America, $5.00. Edited by Raymond B. Fullam, S. J. Ištraukos iš Popiežių enciklikų, raštų, kalbų, liečiančių jaunimo auklėjimą, uždavinius, jaunimo sąjūdžių aktualijas. Knyga apima nuo pop. Leono XIII popiežiavimo laikų (1878 m.) ligi Pijaus XII.

FAMILIAR QUOTATIONS. Rinkinys citatų, patarlių, paimtų iš viso pasaulio literatūros šaltinių, kurie smulkiai nurodyti. Turi 1,614 psl. Naudinga rašytojams, žurnalistams, kalbėtojams. visuomeninkams.

THE SILENT CHURCH. By Rev. Lino Gussoni. Veritas Publishers, Box 234, New York 13, N. Y. 390 pages. $5.00. Knyga pavaizduoja bolševikų persekiojamos (tylinčios) katalikų Bažnyčios padėtį įvairiose šalyse. Patiekta medžiagos ir apie Lietuvą, anglų k. išverstas Lietuvos tikinčiųjų laiškas pop. Pijui XII 1947 m. apie padėtį Lietuvoje.

HOW TO READ THE BIBLE. By Abbe Roger Poelman. P. J. Kenedy & Sons, New York, N. Y. $2.00. Praverčia norintiems giliau pažinti Dievo įkvėptąjį žodį, esantį Šv. Rašte — kaip naudingiau skaityti ir įsijausti į Šv. Raštą.

THE LITURGICAL RENAISSANCE IN ROMAN CATHOLIC CHURCH, by Ernest B. Koenker, University of Chicago Press. $5.00. Autorius, Valparaiso u-to prof., žvelgia į bažnytinių reformų dvasią, nagrinėja liturginio atgimimo sąjūdį ir jo dvasią mūsų laikais.

THE LAYMAN IN THE CHURCH. By Michael de la Bedoyere, Henry Regnery Company, 20 West Jackson Boulevard, Chicago, 4, Ill. 111 pusl. $2.75 Pasauliečio vaidmuo ir vieta Bažnyčioje, jo įsijungimas į katalikiškąjį veikimą, dirbantį bažnytinės hierarchijos žinioje, dalyvavimą mistiniame Kristaus kūne. Knyga ypač naudinga katal. akcijos darbininkams.

THE DECLINE OF WISDOM. By Gabriel Marcel. Philosophical Library. New York 16, N. Y. 1955. $2.50. Žmonijos minties raida ir jos kritimo grėsmė moderniaisiais laikais. Krikščioniškosios idėjos ryžtas ir pastangos atgaivinti dvasios pasaulį, sustiprinti jį amžiais tveriančiom idėjom. Veikalas spinduliuoja krikščioniškojo egzistencializmo gajumu.

G. K. Cesterton — ST. THOMAS AQUINAS. Image Books. Publisher: Doubleday, 575 Madison Ave., New York, N. Y. $0.75. Šv. Tomo Akviniečio asmenybės bruožai ir doktrinos vedamosios idėjos.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

• **Informacijos Biuletenį** pradėjo leisti Tarptautinių Katalikų Organizacijų Komitetas, noris padėti bolševikų persekiojančioms šalims. Biuletenyje skelbiamos žinios apie komunistų vykdomus tikinčiųjų persekiojimus už geležinės uždangos.

• **Privačių mokyklų ir kolegijų** statybai JAV 1956 m. planuojama išleisti $525,000,000. Apie tai praneša JAV Komercijos Departamentas.

• **Tėv. Francis X. Currann, S.J.,** JAV istorikų draugijos suvažiavime pastebėjo, kad istorikai, rašydami Amerikos kultūros istoriją, dažnai šališkai ir tendencingai paliečia katalikų Bažnyčios vaidmenį, įnašą į JAV kultūrinį gyvenimą ir t.t. Visa tai skatina katalikus istorikus atsidėti istorijos mokslui ir parašyti plačią, išsamią JAV katalikiškojo gyvenimo ir darbų istoriją.

• **Teologijos kursai pasauliečiam** sėkmingai pradėti Austrijoje, Vienoje. Kursai trunka dvejus metus ir 3 mėnesius, būna vakarais du kartus savaitėje. Turi 3.500 klausytojų. Visur pastebimas religinių tiesų pažinimo alkis.

• **Brėstančių jaunuolių** dorinio gyvenimo pavojus iškėlė Anglijoje Westminsterio kardinolas Griffin, parašydamas specialų ganytojinį raštą. Kardinolas nusiskundžia ir šeimų krikščioniško auklėjimu, nes iš katalikiškų šeimų į mokyklas ateina daugybė vaikų, nemokančių persižegnoti ar nežinančių pagrindinių tikėjimo tiesų. Tvirta tėvų ranka namuose ir pagilintas krikščioniškasis auklėjimas turėtų užkirsti dorinius pavojus jaunuoliuose, esančiuose 15—18 m. amžiaus laikotarpyje.

• **Popiežinis Gregorianumo Universitetas Romoje** turi sutelkęs gausiausią protestantiškosios literatūros biblioteką. Tokia literatūra reikalinga studentams, norintiems pažinti Bažnyčios istoriją, misijologiją, protestantizmo mokslą ir jo įvairias šakas. Biblioteką suorganizuoti padėjo tėv. Camilo Crivelli, S.J., daugelį metų studijavęs protestantizmo sąjūdį.

• **Tarptautinio ir tautinio** veikimo aspektus jaunimo organizacijose gvildena Bulletin International de la Jeunesse Catholique, nr. 87—80, 1956 m., leidžiamas Romoje. Šiam klausimui skirtas įžanginis straipsnis tvirtina, kad jaunimo veikloje stipriai pabrėžiamas tarptautinis veiklos aspektas neturi nustelbti tautinio aspekto, kuris leidžia pasireikšti visoms tautoms, jų jaunimui ir skatina įnešti savo dalį.

• **Tarptautinio Jaunimo Organizacijų Biuro** Tremtinių Sekcijos suvažiavime Romoje dalyvavo atstovai iš šių kraštų: Kinijos, Kroatijos, Čekoslovakijos, Slovakijos, Vengrijos, Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Ukrainos. Nagrinėti klausimai: katalikiškosios jaunuomenės rūpesčiai tremtyje, Europoje, Tolimuose Rytuose; tremties jaunimas ir naujieji jų gyvenamieji kraštai; tremties jaunimo dabartinė būklė; tautinių neapykantų problemos ir k.

• **Tautų Bendradarbiavimo Centras,** 1942 m. įkurtas Italijoje, stengiasi pažinti tautų gyvenimą, skirtingus papročius, dvasią. Šiam tikslui pasiekti Centras labai remia ir ugdo svetimų kalbų, istorijos ir geografijos mokslus. Centrui vadovauja Rev. Padre Milani, Via San Martino 8, Parma, Italia.

• **Jaunimo "pasiaukojimas" Rytų Vokietijoje** pradėtas smarkiau vykdyti. Jaunuoliai, baigę mokyklas, primami į "kolektyvą", siekiantį suartinti žmones į vieną "pasaulinį kolektyvą". Prieš tai jie rengiami specialiuose kursuose, lavinami, o po to iškilmingomis ceremonijomis atlieka "pasiaukojimą". Rytinės Vokietijos katalikų vyskupai prieš tokį jaunimo mulkinimą pakėlė balsą. Tokiam darbui pavykę įtraukti tik 5—10% jaunimo.

DARBAI ŽMONĖS

PRIEŠ 10 METŲ MIRĖ MAŽOSIOS LIETUVOS VEIKĖJAS MARTYNAS JANKUS

Jaunesniajai kartai, galbūt, šis vardas nelabai žinomas. Bet poaušriniame laikotarpy lietuvių kultūrinėje kovoje tai buvo viena iš ryškiausių asmenybių.

Martynas Jankus gimė 1858 m. ūkininko šeimoje Bitėnuose, Mažojoj Lietuvoj, ir visą savo ilgą gyvenimą skyrė kovai dėl savo tėviškės ir viso krašto laisvės, dėl lietuvio kultūrinių ir pilietinių teisių. Anuo metu Mažoji Lietuva priklausė Vokietijai ir buvo lygiai taip vokietinama, kaip Didžioji Lietuva rusinama. Lietuviui reikėjo atkakliai kovoti dėl savo teisių visur — tiek bažnyčioje, tiek mokykloje, tiek visuomeniniame gyvenime. Pirmas stambesnis visuomeninis M. Jankaus žygis buvo lietuvių tautinės draugijos "Birutės" įkūrimas. Vėliau tautiškai susipratę lietuviai, M. Jankaus vadovaujami, ėmė sistemingai bandyti pravesti savo atstovą į Vokietijos Reichstagą — Seimą. Tai buvo nelengvas darbas, pareikalavęs nepaprastai daug energijos, sumanumo ir kantrybės. Pirmaisiais metais nieko nelaimėjęs, lietuvių sudarytas kandidatų sąrašas vėlesniais rinkimų metais surinko jau daugiau balsų, iki pagaliau, vienas lietuvių teisių gynėjas ir reikalų atstovas pateko į Reichstagą.

Didelių nuopelnų turi M. Jankus ir spaudą organizuojant. 1883 m. dr. Basanavičiui suredagavus pirmąjį "Aušros" numerį, M. Jankus pasidaro uoliausias to laikraščio rėmėjas finansuotojas. Norėdamas ypatingai padėti lietuviškai spaudai, M. Jankus įsirengia nedidelę spaustuvę savo ūkyje Bitėnuose. Ten jis spausdina lietuviškus leidinius daug pigiau, o kartais net ir nemokamai. Dėl to jis ne vieną kartą buvo susidūręs su dideliais finansiniais sunkumais, ir tik savo giminių padedamas išvengė viso savo ūkio pardavimo iš varžytinių. Bandė M. Jankus ir pats šiek tiek rašyti.

Pirmojo pasaulinio karo metu M. Jankus su kitais savo tautiečiais buvo išblokštas iš savo tėviškės ir leido sunkias ir vargingas pabėgėlio dienas Rusijos gilumoje. Atsikūrus Nepriklausomai Lietuvai, Jankus grįžta į Bitėnus ir vėl įsijungia į visuomeninį darbą.

Tokia savo veikla, gilia tėvynės meile ir ryžtingu pasiaukojimu saviems idealams M. Jankus buvo iškilęs iš ano meto visuomenės kaip šviesus susipratęs lietuvis. Jis buvo mylimas tiek Mažosios, tiek Didžiosios Lietuvos visuomenės. Nepriklausomoje Lietuvoje ne viena jaunimo ekskursija yra aplankiusi Bitėnus ir pagerbusi šį Mažosios Lietuvos patriarchą.

II Pasaulinio karo audra jau senelį Jankų nublokšė į Vakarus, į Vokietiją. Čia senatviškai palieges, kelis kartus sunkiai sirgęs, M. Jankus baigė savo žemiškąją kelionę 1946 m. gegužės 23 d.

VEIKLUSIS JUOZAS BULEVIČIUS

"Bažnyčia, lietuviškoji parapinė mokykla ir lietuviška aplinka namuose pastatė mane ant gero lietuviško kelio. Vėliau, įsijungęs į Lietuvos Vyčių organizaciją, galėjau plačiau dirbti lietuviškąjį darbą ir ginti Lietuvos reikalus". —

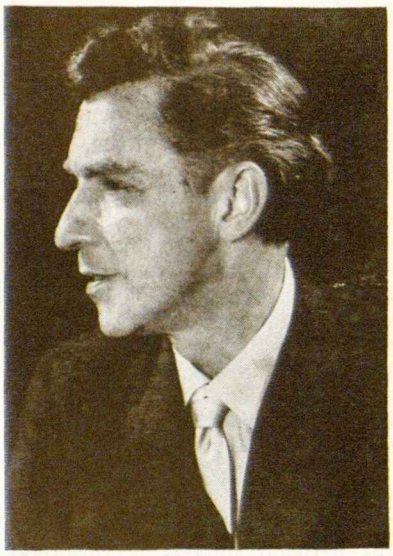

taip kalbėjo uolusis Lietuvos Vyčių darbuotojas Juozas Bulevičius-Boley, kai gražus būrys Lietuvos vyčių ir kitų organizacijų atstovų jam surengė nuoširdų pagerbimą.

Jau 25 metus Juozas Bulevičius dirba su Lietuvos Vyčiais. Pennsylvanijos ir Ohio valstybėse jis yra organizavęs L. Vyčių apskritis, ilgą laiką ėjo Centro Valdybos pirmininko ar vicepirmininko pareigas, rengė pirmuosius kursus Lietuvos Vyčių vadams, telkė lėšas a.a. Mykolo Norkūno, Lietuvos Vyčių kūrėjo, paminklui pastatyti. Dabar jau arti 10 metų Juozas Bulevičius vadovauja Brooklyno Lietuvos Vyčių 41 kuopai. Energingą jo charakterį ir idealistinį lietuviškumą pažįsta kiekvienas, kuriam tenka dirbti su juo bendrą darbą.

Brooklyno L. V. 41 kuopoje Juozas Boley yra "spiritus movens". Amerikoje gimęs ir augęs, Lietuvos visiškai nematęs, tačiau lietuviškai kalbėdamas literatūrine kalba ir be jokio akcento, jis didelį dėmesį kreipia ir į savo vadovaujamos kuopos lietuviškumą. Todėl Brooklyno 41 p. yra viena iš nedaugelio vyčių kuopų, kurios savo susirinkimus gali pravesti išimtinai lietuvių kalba.

Juozo Bulevičiaus-Boley veiklą junta ir kitos lietuviškos organizacijos. Jis atsidėjęs talkina Balfui, būdamas vienas iš jo direktorių, dirba su Altu ir su Lietuvių Bendruomene. Pažįstamas jis, ypač savo teatriniais gabumais, ir amerikiečių tarpe. Baigęs dramos studiją, jis dažnai vaidina įvairiose amerikiečių televizijos programose ir teatruose. Savo sugebėjimus ir teatro meilę stengiasi perduoti ir Lietuvos Vyčiams, kurie jo režisuojami yra pastatę nevieną vaidinimą.

"Ateitis" ir visa jos skaitytojų šeima džiaugiasi sukaktuvininko darbais, sveikina jį ir linki Viešpaties palaimos idėjiniame darbe.

Vasario 16 gimnazijos metraštis, apimantis 1954.IV.1 — 1955.III.31 metus jau išleistas. Čia telpa įvairios informacijos apie moksleivių organizacijas, gimnazijos mokytojus, ištraukos iš svetimos spaudos atsiliepimų apie gimnaziją, rėmėjų būrelių darbų apžvalga ir kitos informacijos. Knyga turi 124 psl., o ją redagavo dr. V. Literskis, A. Makarskis, dr. A. Rukša.

Muencheno universitetas žymus ne tik tuo, kad jis studentų skaičiumi yra didžiausias Vak. Vokietijoj, bet ir tuo, kad jame yra dėstoma lituanistika. Šiuo metu tai, turbūt, vienintėlis universitetas Vak. Europoj, kuriame studentai gali klausyti paskaitų apie lietuvių kalbą ir rašybą. Lituanistiką čia dėsto lic. phil. Liucija Jurgutytė-Baldaufienė. Pirmosios paskaitos buvo skaitytos 1955 m. vasaros semestre. Jose yra nagrinėjama liet. gramatika, literatūra, liaudies dainos, numatomos liet. istorijos ir sintaksės pamokos. Pradžioj studentų buvo nedaug, bet jų skaičius nuolat auga. Lituanistika domisi pirmoj eilėj slavistikos, lyginamosios kalbotyros bei germanistikos studentai. Klausytojų tarpe yra ir tokių, kurie vien dėl lituanistikos atvyko iš kitų miestų į Muencheną. Lituanistiką galima imti kaip šalutinę studijų šaką.

Kun. J. Svirnelis, lietuvis misijonierius Indijoje, jau baigia statyti lietuvių aukomis pastatytą bendrabutį North Lakhimpuro misijoje. Bendrabutį paśventino vyskupas O. Marengo ir jame jau gyvena virš šimto vakų. Kovo mėn. buvo pradėta kasti pamatai naujai mokyklai.

Gegužė — liet. knygos mėnuo. Liet. Bendruomenės Kultūros Fondo valdyba gegužės mėnesį skelbia lietuviškosios knygos mėnesiu. Kad lietuviškoji knyga neskurstų ir nežūtų, visi turime ją remti. Pirmiausia, gyvu ar spausdintu žodžiu palaikyti liet. knygos mintį, toliau — pirkti naujas liet. knygas ir jas skaityti ir pasirūpinti, kad jos patektų į savas ir amerikoniškas bibliotekas.

Kovai už spaudos laisvę paminėti leidžiamas specialus leidinys. Jis turės vienuolika skyrių, apžvelgiančių spaudos draudimo metus, jų priežastis, vedamąsias linijas ir jo reikšmę lietuvių tautos atbudimui. Knygos skyrius parašė atskiri autoriai, jų tarpe kun. V. Bagdanavičius, dr. K. Avižonis, prof. dr. J. Matusas, prof. V. Biržiška, kun. dr. J. Prunskis ir kiti.

• **Pax Romana studijų savaitė** įvyks birželio 4—9 d. Vieta dar nėra parinkta.

Studijų savaitėje dalyvauti yra pakviesta šešios Pax Romana priklausančios Federacijos iš Kanados ir Amerikos universitetų. Viena iš šių yra ir Studentų Ateitininkų Sąjunga. Iš 50 dalyvių 5 bus ateitininkai.

Diskusijoms parinkta tema "Distress and Charity", kuri nagrinės visokio skurdo kilmę bei rūšis ir kovą prieš skurdą ir neturtą.

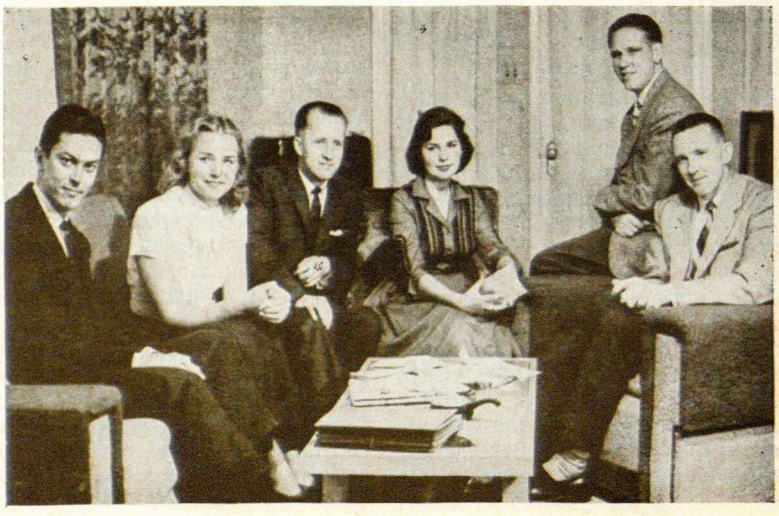

Lietuvių Studentų Sąjungos J. A. V-SE Studijų Komisija (1955-56 m.); iš kairės: Vl. Muchlia-Miklius, sekr. I. Bertulytė, pirm. L. Valiukas, D. Pulkaunikaitė, R. Dabšys ir Centro Valdybos sekr. A. Dundzila. L. Valiukas ir R. Dabšys priklauso ateitininkams. Visi komisijos nariai yra iš Los Angeles, Calif.

Pr. Gasparonio foto

— *Centro Valdybos narys Vyt. Vygantas paskirtas Lietuvių Studentų Sąjungos atstovu prie Kultūros Tarybos.*

— *Hamiltono ateitininkai kovo 11 d. buvo suruošę šv. Kazimiero šventės akademiją. Paskaitą skaitė teis. V. Užupis. Meninę dalį atliko moksleiviai ateitininkai.*

— *P. Bičkienė ir L. Liustikaitė atstovavo ateitininkes tarptautiniame katalikių moterų ir mergaičių kongrese Romoje balandžio 2-9 dienomis.*

— *Kaz. Mockus, Bostono sendraugių skyriaus pirmininkas, paskirtas atstovauti Ateitininkų Federacijos Valdybą ALRKF 50 metų jubilėjinio kongreso organizaciniame komitete. Šis kongresas įvyks Bostone spalio 12-14 dienomis.*

— *Elvyra Šikšniūtė dalyvavo fizinio auklėjimo mokytojų suvažiavime, kuris įvyko kovo pabaigoje Chicagoje.*

— *Juozas Dėdinas, veiklus studentas ateitininkas iš Baltimorės, šiuo metu atliekąs karinę tarnybą, išvyko į Prancūziją.*

— *Baltimorės sendraugiai išsirinko naują valdybą, kurion įeina V. Volertas, dr. S. Ankudas ir St. Balčiūnas.*

CHICAGO, ILL.

Šatrijos Raganos 25 metų mirties minėjimas, įvykęs sekmadieni, balandžio 8 d. Marijos Augšt. mokyklos patalpose, pasižymėjo savo turtinga programa. Minėjimą rengė Giedros ir Šatrijos korporacijų ateitininkės. Rengėjų vardu minėjimą atidarė Danutė Augienė, iškeldama tos taurios mūsų rašytojos vertę liet. literatūroje ir asmenybių ugdyme. Juzė Daužvardienė kalbėjo apie lietuvę moterį, kiek ji gali pasimokyti iš Marijos Pečkauskaitė. Siūlė jos mirties sukakties proga perspausdinti velionės raštus ir priminė reikalą motinoms bent vakarais daugiau skirti laiko savo vaikams. Paskaitininkė Aldona Augustinavičienė Marijos Pečkauskaitės kūrybą pavadino giesme moteriai ir mergaitei. Priminė, kad Pečkauskaitė savo kūriniuose išpopuliarino pagrindinius socialinio sugyvenimo dėsnius ir žadino amžinybės ilgesį. "Mėlynoje suknelėje" ji pavaizdavo taurios mergaitės meilės galią, "Viktutėje" — dviejų idealistų kuriamą šeimą, "Irkos tragedijoje" šeimos irimo slėgiančius padarinius, "Senamo dvare" moters dvasios trapumą. Pečkauskaitės personažai — tai realybės šventieji, kokiais visi galėtume būti. Meninėje dalyje pianistas prof. Vl. Jakubėnas su įsijautimu perdavė Schumano, Chopino ir kt. kūrinius. Smuikininkas A. Paukštys buvo labai nuoširdus perteikdamas Budriūno, Smetanos kūrinius, akompanuojamus prof. Jakubėno. Elena Blandytė paskaitė ištrauką apie Viktutės meilę, Stasė Kielaitė — Irkos tragediją, o Zuzana Venslauskaitė perteikė ištrauką iš Senojo Dvaro Visų skaitymas buvo paruoštas ir sklandus.

Raštu sveikinimus atsiuntė S. Sužiedėlis, prof. J. Eretas ir kt. Minėjimą pravedė Agnė Jasaitytė. Scenoje tarp didžių sidabro lapų švietė garbingosios velionės M. Pečkauskaitės atvaizdas, pieštas seselės Mercedes.

Kun. A. Lipniūno kuopos mergaičių būrelio susirinkimas įvyko kovo 23 d. Almos Jazminaitės bute. Susirinkimui pirmininkavo Nijolė Beleškaitė, sekretoriavo Angelė Kleivaitė. Susirinkimui įdomų ir vertingą referatą "Velykų reikšmė" parašė Alma Jazminaitė. Dalės Kolbaitės padeklamuotas eilėraštis "Kryžiau šventas" sukėlė susirinkusiuose Gavėnios nuotaiką. Svarbiausias susirinkimo punktas buvo dr. O. Vaškevičiūtės paskaita "Mergaitės higiena". Daktarė davė praktiškų patarimų ir nurodymų, kaip išlaikyti sveiką kūną ir sveiką sielą. Po paskaitos sekė diskusijos, kuriose mergaitės aktyviai dalyvavo. Žaidimais ir vaišėmis baigtas susirinkimas.

A. K.

Mieliesiems Rimantui ir Daliai Ivaškoms, mirus tėvui ir uošviui

ALEKSANDRUI IVAŠKAI,

reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą.

SAS Centro Valdyba

HARTFORD, CONN.

Š. m. kovo 25 d. Hartfordo studentai ateitininkai suruošė prieš velykinę susikaupimo valandėlę. Programoje buvo kun. dr. V. Cukuro paskaita — pokalbis. Savo gilia ir susimąstyti verčiančia paskaita prelegentas visus nuteikė gavėniška nuotaika, privertė valandėlei susikaupti ir pergalvoti pagrindinius gyvenimo klausimus.

Velykų dieną, studentų ateitininkų valdybos iniciatyva, buvo surengtas mažo pobūdžio pasilinksminimas. Jame dalyvavo daug aplinkinių miestų jaunimo.

Š.m. balandžio 15 d. įvyko diskusinio pobūdžio susirinkimas. Bendrai išklausę šv. Mišių, stud. at-kai susirinko pp. Krikščiokaičių bute. Apsvarsčius einamuosius reikalus, svarbią susirinkimo dalį užėmė S. Vaitužio referatas, kuris sukėlė gyvą susidomėjimą ir patiekė visą eilę diskusinių minčių. Po kavos ir vaišių nariai dar valandėlę pabuvojo neoficialiai aptarti įvairių klausimų.

Hartfordo stud. at-kai su svečiu iš New Yorko—A. Vedecku

Neseniai redakcija gavo laišką (skaityk "Ateitį", 1956, Nr. 2, psl. 44), kuriame skaitytojas siūlo "Ateity" perspausdinti prof. Būgos ir prof. Jablonskio raštus. Sugestija intrygauna, ir redakcija nutarė ką nors panašaus padaryti. Kadangi Būgos nei Jablonskio raštų neradom, nutarėm paleisti romaną. Ergo čia ir leidžiame:

ČIUKYTĖ DĖLYTĖ

Aštuoni puslapiai

(Nepremijuotas dienoraštis)

1

O šokinėkit, meduzos, po medžius, o, lapai, kriskit ir sušlapkit, nes ilgesio groboniški pirštai išravėjo širdies žalumynus . . .

Sėdžiu ir laukiu. Nežinau, ką daryt. Jis žadėjo ateit, o neateina. Toks amžinas laukimas, skaudus. Visas gyvenimas čia lagery skaudus. Užsilipusi štai aš ant antro aukšto geležinės lovos, nes geriau iš aukštai medžiai matyt...

O medžiai! Kiek aš jų išlaipiojau, maža būdama! Kiek suknyčių susiplėšiau, kiek nuo mamos beržinės košės gavau! Kartą taip, suknyte suplėšyta, sutikau jį. O jis buvo keturių metų, gražus ir stiprus.

Jis klausia: "Ką ten laikai lanka sugliebus il nenoli man palodyt? Jei nepalodysi, as tave sumusiu il atimsiu". Aš pradėjau verkti: "Jei mane muti, at mamai patakytiu" O, jis mano mamos bijojo, nes ji buvo pražilus — kibil-di, kibil-di, ir nubėgo.

2

O, Atena, karo deive, įtempk lanką ir šauk gulbės širdin supelėjusia strėle, kad skausmas neskaudėtų ir troškimas netrokštų, svajonėmis skrajodamas po neaiškias padanges . . .

Kažkas beldžia į duris. Aš visa drebu. Gal jis? Taip, jis, nes beldžia vyriška ranka. Moteris belstų moteriška ranka. Jis. Bet ar tas? Gal kitas? Gal plėšikas, ir nori mane pagrobti. Nulipu nuo dviaukštės lovos ir pasiimu kočėlą. Laukiu. Prasiveria. Durys. Ranka — vyriška. Pastato bonką. Pieninkas.

O kiek pieno aš esu išgėrus! Rytais — virintą. Vakarais — surūgusį. Vidurdienį — žalią. Tik pamelžtą, putotą. Šiltą, kaip karvė. Ilgai dar po vidudienio likdavo man pieno ratai ant skruostų, nes gerdavau tiesiai iš kibiro. Aš norėjau, kad man pienas nuo skruostų nenudžiūtų — aš norėjau visą laiką likt jauna, nes jis buvo tik keturių metų, o aš penkių, o vyras turi būti vyresnis.

3

Palmių žiedai, nuvyskit. Nes jau nuvyto laukimo valandos, ir liko tik paparčių stagarai. Ir gulbės pienas jau nudžiūvo nuo vanagų sparnų, ir jų plunksnos pasišiaušė, kaip nenoriu sakyt kas . . .

Jau tamsu, o aš viena bijau. Susirankiojau visas pagalves iš kitų kambarių, ir apsistačiau jomis lovos kraštus. Niekas manęs neatras, niekas nematys, niekas, nieko. Kam palikau langą atvirą? Bet bijau nulipt ir uždaryt. Pro jį veržiasi šuns lojimas. Klaiki nakties muzika...

Atsimenu. Muzika. Pirmieji pradžios mokyklos šokiai. Buvau užsidėjus medvilninę mėlyną suknelę. Eidama, vis apsisukddavau ratu, nes ji taip gražiai išsipūsdavo. Atsisėdau kampe ir laukiau. Bet veltui — sėdėjau viena, vaikai šoko tango, bet niekas manęs neišvedė. Laukiau valandą, laukiau dvi. Niekas. Paskiau išvedė. Mama — namo.

(Daugiau **nebus** — romanas nuo čia nutraukiamas. Redakcija tiki — kadangi intryga tokia stipri — jog skaitytojai, kuriems įdomi romano tąsa, pirks knygą, kai ir jei ji išeis).

KREIVOS ŠYPSENOS

PASLYDUSI KRONIKA

Putnamas. "Ateityje" balandžio nr. skaitome: "bal. 29 putnamietės švęs ateitininkų metinę šventę, į kurią kasmet lėktuvais, automobiliais, ir žirgais suvažiuoja daugybė jaunimo, vyresniųjų ir svečių. Ūžia, čiauška ir skamba tada Putnamas..." Pasirašė "Pakeleivis". Vis dėlto, leiskite prisipažinti, sunku tikėt. Pirma — jokio aerodromo Putname nėra. Galima atskrist balionais, bet taip jau vienas korespondentas kartą bandė (norėjo nepastebėtas vizituot Kristiną), ir vis dėlto seselė Paulė pastebėjo, balioną pradūrė ir korespondentas nukrito. Antra — **žirgais** tai tikrai dar niekas nebuvo ton šventėn atvažiavęs, nebent pats "Pakeleivis". Tačiau esam linkę manyt, kad "Pakeleivis" yra viena iš Putnamo mergaičių, greičiausia viena iš bebaigiančiųjų kolegiją, kuriai dalykai jau labai aktualūs, ir todėl nebeskiria savo svajonių princo, kurio laukia atjojant, nuo realybės. Prašytume "Pakeleivį" susitvarkyt ir apie arklius nerašyt į skyrių "Darbai ir žmonės".

LAIŠKAI "K.Š." REDAKCIJAI

V. C., Kearny, N. J. "Malonus redaktoriau! Gal galėtumėt paaiškinti, kodėl prie balandžio nr. "Mergaičių Kampelio" iliustracijoj nupieštos penkios žąsys ir vienas žąsinas. Tas vienas turi būti žąsinas, nes jį visos kitos užpuolusios. Jei tai "Mergaičių Kampelis", tai ir pieškite tik žąsis, o ne žąsinus. Su pagarba."

Red. — Kolegai galime paaiškinti, jog iš tikrųjų ten yra šešios žąsys. Ta viena, kurią trys vajavoja, yra nusistačiusi už segregaciją. Tos trys nori kooperacijos ir koedukacijos. O tuodvi, kurios vajavonėj nedalyvauja, šiais klausimais iš vis nesidomi — jos yra **tikros** žąsys.

E. M., Putnam, Conn. — "Mielas ..... (Redaktorių vardu vadina, o čia ne vieta asmeniškumams — Red.), gal galėtum man pranešti, kas buvo tas "kažkoks" studentas, kuris "nusinešė" "Mergaičių kampelio" pirmąją korespondentę. Norėčiau žinot, kokio tipo tie studentai, kurie taip daro, nes aš norėčiau, kad greit ir mane kas nors nusineštų."

Red. — Deja, KŠ nėra joks vedybų biuras, ir kad ir kaip artimom bendradarbėm tokiuose reikaluose netalkina. Patartume parašyti žinutę į "Draugo" "Iš arti ir toli" skyrių.

MOTERIS —

TRIMĖNESINIS LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS — YRA GRAŽIAUSIA DOVANA TAVO MOTULEI AR SESUTEI

MOTERĮ

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA, REDAGUOJA
STASĖ PRAPUOLENYTĖ.
PRENUMERATA METAMS — $3.00
UŽSISAKYTI GALIMA ŠIUO ADRESU:

"MOTERIS",
46 DELAWARE AVE.,
TORONTO, ONT.,
CANADA

ATEITININKŲ STOVYKLA — STUDIJŲ DIENOS ITALIJOJE

Italijos Ateitininkų Draugovės iniciatyva šią vasarą Europos ateitininkams ruošiama stovykla — ideologiniai kursai Šiaurės Italijoje, Volksbildungsheim "St. George", SARNS bei Brixen, Bolzano provincijoje.

Stovyklos parengimas, išlaikymas ir jaunimo kelionės iš visos Europos į stovyklą pareikalaus nemaža lėšų. Stovyklos rengėjai deda visas pastangas kuo daugiau ateitininkiško jaunimo sutraukti į stovyklą ir ten jį apginkluoti stipria ateitininkiška ideologija.

Tuo tikslu Italijos Ateitininkų Draugovė kreipiasi į visus ateitininkus JAV ir Kanadoje, prašydama paremti jų pastangas aukomis. Aukas prašome siųsti Ateitininkų Federacijos Valdybai, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, New York.

SAS BARUOSE

Jaunimo peticijos centriniame komitete SAS atstovauja Vladas Šoliūnas, 5254 So. Trumbull Ave., Chicago 32, Ill. "SAS yra viena iš organizacijų, kurios prisidėjo prie Lietuvių Jaunimo peticijos minties skleidimo ir jos įgyvendinimo. Lietuvos laisvinimo reikalas svarbus. Prisidėdami prie peticijos įgyvendinimo, prisidėsime prie laisvinimo darbo" (iš SAS CV aplinkraščio Nr. 7).

J. Manelis, CV socialinių reikalų vedėjas, 604 E. Armory, Champaign, Ill., maloniai padeda ir informuoja tuos, kurie įvairiom progom nori paremti idėjos brolius Vokietijoje. Materialinė parama, šiltas žodis, laiškas suartina mus su ateitininkais, esančiais Europoje ar kitose šalyse.

E. Orentas, SAS iždininkas, 6515 So. Rockwell, Chicago 29, Ill., ragina visas draugoves užsimokėti nario mokestį, nes tik tokios draugovės turės teisę ir bus laikomi pilnateisiai nariai Sąjungos suvažiavime. Draugovės, turinčios finansinių bėdų, kuo skubiausiai susitaiko su iždi. E. Orentu.

Abiturientų ir studentų susiartinimo pobūviai daugelyje draugovių rengiami mokslo metus užbaigiant. Jie pasitinka abiturientus ir įveda juos į studentiškąjį gyvenimą. R. Jonauskaitė teikia smulkesnių informacijų ir patarimų abiturientu ir studentų susipažinimo pobūvius sėkmingai pravesti. Jos adresas: 2255 So. Oakley Ave., Chicago8, Ill.

D. Karaliūtė, "Gaudeamus" redaktorė ir SAS informacijos skyriaus vadovė, talkina "Ateičiai" surinkti žinias apie šiemet mokslus baigiančius. Skubus atsiliepimas į jos prisiųstas anketas, biografiniai duomenys, fotografijos palengvins jai darbą ir padės jį sklandžiai baigti ligi gegužės 15 d. D. Karaliūtės adresas: 816 Lafayette Pl., Los Angeles 26, Calif.

Algis Vedeckas, užsienio skyriaus vadovas, 73 Hemlock St., Brooklyn 8, N. Y., talkinamas kolektyvo, renka medžiagą SAS informaciniam metraščiui. Metraštis numatytas išleisti plataus pobūdžio, kuriame straipsniai ir informacinės žinios, patiektos svetimomis kalbomis, supažindintų kitus su Lietuva, jos kultūriniu gyvenimu, su ateitininkija ir jos veiklos aspektais.

SAS vasaros stovykla numatoma surengti maždaug rugpiūčio 27 — rugsėjo 6 d. CV netrukus draugovėms atsiųs smulkesnių ir konkretesnių žinių apie vasaros stovyklos vietą, programą etc.

IŠ STUDENTIJOS GYVENIMO

Liet. Stud. S-gos JAV visuotinio suvažiavimo rekomenduoti Sąjungos Įstatų pakeitimai referandumo patvirtinti. Tokiu būdu nuo šių metų balandžio 15 d. visa Sąjunga vadovaujasi naujais Sąjungos įstatais. Dėka Clevelando alumnų Sąjungos Įstatai ir Rinkiminės Taisyklės buvo išleista patraukliu leidinėliu. Leidinėlio kalbą peržiūrėjo lituanistas Stasys Barzdukas.

Liet. Stud. S-ga JAV už nuopelnus akademiniam jaunimui pakėlė į Garbės Narius J. J. Bachūną, Dr. A. Mačiuikienę ir Oną Talalienę.

Š. m. birželio 30 d. Chicagoje įvykstančiam Kultūros Kongrese lietuviai studentai turės savo atskirą sesiją. Tikimasi gausaus studentų skaičiaus iš JAV ir Kanados.

PIRMIEJI ATSILIEPĖ

Į Ateitininkų Federacijos Valdybos atsišaukimą paremti Europos studentų ir moksleivių ateitininkų stovyklą, ruošiamą Šiaurės Italijoje, pirmieji atsiliepė ir prisiuntė aukų: kun. V. Cukuras 20 dol. ir kun. Z. Smilga 5 dol. Federacijos Valdyba nuoširdžiai dėkoja ir tikisi, kad ir kiti ateitininkai sendraugiai bent maža savo auka šį reikalą parems. Aukas siųsti Federacijos Valdybai, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

ALp(LKA)1786
1956, Nr.5

VYTAUTO AUGUSTINO

LIETUVOS VAIZDŲ ALBUMAS

LIETUVA

YRA GERIAUSIA DOVANA VISOKIOMIS PROGOMIS.

Albumo vaizdai kalba apie Lietuvą visiems suprantama kalba, todėl jis tinka visiems, nežiūrint, kas kokia kalba bekalbėtų.

Albumas LIETUVA yra gražiausia dovana vardinių ir gimtadienių progomis.

Kiekvienam verta šį gražų leidinį pačiam įsigyti ir kitam dovanoti.

Užsakymus siųsti:
ATEITIS,
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.
Kaina 6 dol.

B. KUČINSKO BAŽNYTINIŲ ŽVAKIŲ DIRBTUVĖ

HOLY LIGHT

CANDLES MFG. CO.

★

SAVININKAS — B. KUČINSKAS

★

35 SO. 8th STREET,
BROOKLYN 11, N. Y.

Tel.: EVergreen 7-2155 (9—5 val.)
kitomis valandomis:
ILlinois 8-7118

90.725.130